

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbava vsak dan opoldne — Mesecna naročnina 11.— Kr. za inozemstvo 15.20 Kr
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Kraljevini Italiji in inozemstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri poštno čekovnem zavodu:
Ljubljana Stev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Attacco nemico stroncato

Oltre 200 prigionieri britannici — Il bombardamento di Malta continua

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 1 ottobre il seguente bollettino di guerra n. 857:
Appoggiate da reparti blindati, truppe nemiche hanno attaccato ieri mattina posizioni nel settore meridionale del nostro schieramento in Egitto. L'attacco è stato stroncato con sensibili perdite per l'avversario, abbiamo preso oltre duecento prigionieri.

Un velivolo britannico risulta abbattuto in combattimento dalla caccia germanica, un altro, colpito dalle batterie contraeree di Tobruk, era costretto ad atterrare nella zona di Marsa Luch. L'equipaggio composto di sei sottufficiali veniva catturato.
E' continuato il bombardamento degli aeroporti di Malta; nel cielo dell'isola cacciatori tedeschi distruggevano un Curtiss.

Sovražni napad zadušen

Nad 200 angleških ujetnikov — Bombardiranje Malte

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 1. oktobra naslednje 857. vojni poročilo:
Sovražne čete so včeraj zjutraj ob podpori oklopnih oddelkov napadle postojanke v južnem odseku naše fronte v Egiptu. Napad je bil zadušen z obetnimi izgubami za sovražnika. Naše čete so ujele nad 200 sovražnih vojakov.

Nemški lovci so v boju sestrelili eno britansko letalo; neko drugo letalo pa je bilo zadeto od protiletalskih baterij v Tobruku in je bilo prisiljeno pristati na področju Marsa Luch. Posadka, sestojeca iz 6 podčastnikov, je bila ujeta.

Bombardiranje letališč na Malto se je nadaljevalo; v zraku nad otokom so nemški lovci uničili letalo tipa Curtiss.

Kako so bili Angleži poraženi

Operacijsko področje, 1. okt. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani v Severni Afriki). O ponesrečenem napadu, ki ga je sovražnik včeraj nenadoma skušal izvesti na naše prednje postojanke v južnem odseku fronte, se doznavajo nekateri podrobnosti. Malo pred zoro je sovražnik začel močno streljati s topovi na naše črte, kjer so naše čete z budno mirnostjo čakale, da preneha besna toča granat. Pripravljeni so bili streljati z vsem

svojim orožjem, brž ko bi sovražnik pričel z napadom. To se je res kmalu zgodilo. Napadla je angleška pehota ob podpori tankov. Naše sile niso same vzdržale in neustrašno zadržale sunek, temveč so prešle po zelo učinkovitem posegu našega topništva, ki je silno obstreljevalo napadalce in dobro merilo, v odločen in silovit protinapad. Sprito silnosti naše reakcije napadalci niso več vztrajali in so se pričeli umikati. Vsa sovražna akcija je potekala okrog 10. ure zjutraj in se je končala z odločnim polomom nasprotnika. Zajeli smo 200 sovražnikov.

Novi uspehi ob Donu

S fronte ob Donu, 1. okt. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani na vzhodni fronti). Ponovni sovražni poizkusi za preoračanje Dona so bili v zadnjih dveh dneh odločno odbiti. Nekaj ladij s četami je bilo potopljenih. Poizkus vkrcanja v odseku neke naše divizije, izveden ob zaščiti močnega ognja mornarjev in strojníc, je bil z naglimi protinapadi preprečen. Neke naša patrulja iste enice je preokračala Don in pognala sovražnika v tek ter očistila otoček pred našimi postojankami. Nek nemški bataljon, ki je izvedel nenadno akcijo onstran reke, je uničil več topovskih in strojniskih postojank sovražnika.

Duce med legionarji bataljonov „M“

Mogočna in sijajna svečanost v Rimu ob obletnici bataljonov „M“
Ducejevo priznanje legionarjem — Viharne ovacije množice

Rim, 1. okt. s. Duce je davi obnovil legionarjem bataljonov »M« vojno povelje. Obred je bil izvršen na prvo obletnico ustanovitve teh obredov, ki so nastali v vojni in za vojno. Z njim je povezan fašistični nabor, da se s tem pokaže, kako uspeva orožje za zmagovito vojno in kako cvete večna mladost domovine v nalogah, ki jih ji nalaga odlično vodstvo. Iz tega mladina lahko črpa prepričanje zmage ter najboljšo bistvo rimske discipline in organizacije.

Bataljoni »M« so v polni meri zaslužili to novo očitovanje simpatije s strani Ducea. Ze v Albaniji so nudili čudovit primer italijanske hrabrosti in legionarji bataljonov »M« so pokazali bodisi na bojiščih na Balkanu ali v Rusiji, da tvorijo njihovo junastvo neukrotljivo napadalno silo brezmejno drznosti ter neizmerne požrtvovalnosti.

V očeh Ducea se je danes čitala vidna in živa zadovoljnost, da je zopet v stikih s temi svojimi vojniki, s temi utrjenimi in molčečimi bojevniki revolucije. Sonce je blagoslovilo obred s svojo zadnjo polletno toploto. Morje svetlobe je obilovalo spomenike starega Rima, obdanega z novim mussolinijevskim Rimom. Tribuna, na kateri je stal Duce, je bila postavljena nasproti templju moške sile. Nepregledna in peštra množica mladih, obdana z vrvečimi ljudskimi množicami, je bila razpostavljena med kapitolinjskim slavolokom in med praporom.

Ducejev prihod

Štirje bataljoni »M« in zastopstva vseh rodov Oboroženih sil so tvorili osrednjo skupino tega neprimerljivega zborovanja vojakov in ljudstva. Pred častno tribuno je bil oder, ki je bil določen za svečanost fašističnega nabora mladeničev. Sijajni prapor, raznolikost barv in močnost zborovanja niso zasenčili te vojaško resnobne svečanosti, temveč so jo naredili še bolj živo in dojemljivo.

Duce je prišel ob 9.30 v spremstvu šefa Glavnega stana Milice generala Galbiatija. Sprejeli so ga zvoki trobent in godba je zaigrala »Giovinezza«. Duce se je takoj nato pojavil pred množico. Pozdrav vojakov »A noi« je prodril skozi množico odmev ovacij. Duce, ki je bil v uniformi generalnece poveljnika Milice, je pričel vojaški pregled. Inspektor bataljonov »M« mu je raportiral. Pri pregledu so Duceju sledili general Galbiati, vojaški zastopniki Nemčije in Japonske, kvadrumvir in maršal Italije De Bono, šef Glavnega stana Oboroženih sil, maršal Italije Cavallero, podtajnik vojnega ministrstva, podtajnik Stranke Ravasio in generalni podpoveljnik GILA Bonamici.

Po končanem pregledu štirih blokov Oboroženih sil je Duce stopil na častno tribuno, okrog katere so stali musketirji in na kateri so bili predsednik senata, predsednik zbornice fašijev in korporacij, ministri in državni podtajniki, člani direktorija Stranke, zastopniki krajevnih oblasti, podšef Glavnega stana Milice s poveljnikom 9. vojaškega območja ter poveljniki specialne Milice.

Nagovor Ducea

Pri tej priliki je Duce naslovil legionarjem naslednje visoke besede:
Legionarji bataljonov »M«!

Danes imate posebno radost, da slavite prvo obletnico vaše ustanovitve, tukaj med slavni ostanki republikanskega in cesarskega Rima, ob vzhodu Palatina, med svetliščem Moške srece in svetiščem Veste in Jana s štirimi stebreniki. Danes mi je veselje in čast izročiti mnogim izmed vas nagrado za vašo hrabrost, zasluženost in pridobitev na bojnih poljih. V teku teh 12 mesecev ste z dejanji pokazali, da imate ona duhovna in telesna svojstva, ki vas morajo razlikovati od vsakogar in ned vsemi: Popolno zvestobo, privrženost nauku in načelom Fašizma, zvestobo, izpričano s krvjo, ne s praznim in često ne leskčim se čnilom, vzorno disciplino, zadržanje brez graje, tovariško in še bolj bratovsko enega za vse in vse za enega, v boju pa borbenost in neustrašnost Cesarjevih legionarjev. V vaših mladeniških sreih resnično vrednih, da žive in da se bojujejo v tem odločilnem razdobju, ki bo videlo znaglasje Liktorija, morata odmevati dve čustvi: Prvo čustvo ljubezni do Italije, drugo čustvo neugasljivega sovraštva proti vsem njenim sovražnikom.

To je, o legionarji bataljonov »M«, dnevno povelje ob dvajsetletnici Fašizma, več ko dnevno povelje: to je prisega!

Navdušeno odobravanje je kronalo kratek in jednat Ducejev nagovor, medtem ko so se badala legionarjev bleščala kakor plameni v soncu. Duce se je postavil tri korake pred prvo vrsto, ki je bila vrsta odlikovancev. Stopil je med junake in jim pripel na prsi kolajne, katere so si zaslužili. Pri tem je tovariško vsakega izmed njih objel.

Obred fašističnega nabora

Ko se je Duce zopet povzpел na tribuno, je zadonela pobozna in bojna »Molitve legionarja pred bitko«. Pesem je segla v srca vseh. Besede »Domovina, ki jo bomo storili mogočnejšo« so bleble nad tiho množico.

Takoj nato je sledil obred fašističnega nabora. Na odru sta bili postrojeni ženska in moška vrsta, razvrščeni po činu vrednosti. Zvezni tajnik Rima je imenoval mladeniče, ki stopajo iz pokrajine Rima na stopnjo nove discipline in odgovornosti. Obred se je izvršil ob gorečem navdušenju naroda. Bratski objem je zaključil manifestacijo in vojniki so zopet prezentirali orožje pred simbolom Domovine, ki se obnavlja z vedno svežim in ponosnim življenjem in lepoto. Prisega je odmevala vsenaokrog.

Nato je Zvezni tajnik klical imena junaske padlih, ki so bili odlikovani z zlato kolajno za vojaško hrabrost.

Mogočna parada

Ko se je zaključil obred mladine, se je zopet razlegel glas legionarjev, ki so zapeli himno bataljonov »M«, nato pa še »Giovinezza«. Duce je nato stopil s tribune ter se podal na Vio del Mare, da bi prisostvoval paradi. Odmevala so povelja za prezentiranje orožja in zopet so nastale mogočne ovacije. Ko je šel mimo tribune, je Duce odgovoril navdušenemu pozdravu nemškega vojaškega zastopstva in nepregledne množice. Stopal je mimo postrojenih vrst mladeničev Liktorija, ki niso mogle več zadržati svoje velike gorčnosti.

Sinovci volkulje, Batila, male Italijanke, avantgardisti, mladi Italijani, mladi Fašisti so s svojimi najbolj cvetječimi predstavniki privedli Duceju neprimerljivo manifestacijo zvestobe in ljubezni, ki je preglasila celo mogočno aklimacijo ljudstva. Mlade vseučiliške Fašiste so pozdravljale s svojimi velikimi sinjimi robci, oddelki musketirjev Balile so vzvikali s srebnimi olasom. Na Via del Mare so se česketali prapori od rimskega muzeja do Janovega templja. S poslopjaj guvernerja so gledali uradniki in funkcionarji in pridružili svoje navdušene vzlike vedno naraščajočim ovacijam.

Korak železne discipline

Ko je Duce stopil na pripravljeno oder s šefom Glavnega stana Milice in vojaškimi zastopniki Nemčije in Japonske in vseh drugih zastopnikov oblasti ob strani, so bataljoni »M« pričeli s parado, korakajoč med postrojeno mladino Liktorija, ki je segla do stopnje Campidoglia, kjer

se pričena Via del Mare. Pred posameznimi bataljoni so praporščaki nosili škrlatne prapore »M«. Korak je mogočno odmeval po cesti do Lida Mare. Bil je paradni korak, predvsem pa korak železne discipline. Bobni in trompete so izmenjaje dajali ritem paradi, toda udar rimskega koraka ne potrebuje tolmačenja, kajti njegov zvok je najbolj pristen, kadar se sam glasi.

V kratkih presledkih so šli mimo 10. bataljon gojencev »M«, 42. bataljon »M« in 43. bataljon »M« ter bataljon zastopstev »M«, ki je zaključil parado. Cevi metalcev plamenov in drugega orožja so se dvigale nad mogočnimi vrstami bataljonov. Parada se je vršila ob občudovanju in odobravanju množice ter ob pozornosti in zadovoljnem opazovanju s strani Ducea. Vse oči so bile obrnjene na masivne bloke bataljonov v polni bojni opremi. Nudil se je mogočen prizor svečanosti, ki je bila posvečitev orožja in src v svrhu edinega cilja borbe in zmage.

Po končani paradi je Duce pohvalil šefa Glavnega stana Milice ter se je, odzdravljajoč vojakom in narodu, oddaljil ob živih ovacijah, ki so čedalje bolj mogočno donale.

Dnevno povelje generala Galbiatija

Šef glavnega stana Milice je izdal naslednje dnevno povelje:

»Duce je odredil, naj izrazim njegovo pohvalo oficirjem, podoficirjem, aspirantom in Črnim stražam bataljonov »M«, ki so se prezentirali davi in defilirali z paradnim rimskim korakom. Pohvala Ducea je ob tej priliki izredno pomembna, kajti nagrada z vami tisoče in tisoče napadanih Črnih straž, ki se bore in zmagujejo na vseh frontah. — Enzo Galbiati. Rim, ob prvi obletnici bataljonov »M«.

Nemški tisk o bataljonih „M“

Berlin, 1. okt. s. Listi se spominjajo prve obletnice ustanovitve bataljonov »M«, ki so se že tako odlično izkazali na vzhodni fronti. »Lokal Anzeiger« omenja slavni izvor teh izbranih skupin fašistične Milice, ki so se uveljavile kot napadalni bataljoni Črnih straž v vojni v Grčiji in so si zaradi svoje izredne hrabrosti zaslužile čast, da nosijo Mussolinijev monogram. DNB podčrtava v svojem poročilu besede, ki jih je izrekel Duce legionarjem ob priliki proslave prve obletnice ustanovitve zbora, rekoč, da so nova močna pobula za doseganje vedno novih zmag.

Seja vlade

Rim, 1. okt. s. Ministrski svet je sklical za soboto, 10. oktobra ob 10. uri v palači Viminale.

Duce sprejel novega poveljnika Oboroženih sil v Albaniji

Rim, 1. okt. s. Duce je sprejel Ekse. generala armadnega zbora Renzo Dalmazzo, ki je bil imenovan za poveljnika oboroženih sil v Albaniji. Duce je dal svoja navodila novemu poveljniku ter očrtal naloge, ki pripadajo italijanskim Oboroženim silam v Albaniji, katere usoda je neolčljivo povezana z imperialno in fašistično Italijo. General Dalmazzo je z današnjim dnem prevzel poveljništvo oboroženih sil v Albaniji.

Tirana, 1. okt. s. Semkaj je dospel general armadnega zbora Renzo Dalmazzo. Novi vrhovni poveljnik Oboroženih Sil v Albaniji.

Odmevi

Hitlerjevega govora

Rim, 1. okt. s. V vseh zavezniskih in nevtralnih državah se tisk še naprej obširno bavi z velikim Hitlerjevim govorom. V komentarjih se poudarja, da govor voditelja nove Nemčije približa trdno in neomajno odločitev sil ozi in zavezniskih držav za nadaljevanje borbe do zmage.

Berlin, 1. okt. s. Nemški tisk objavlja z velikimi naslovi deloma v celoti, deloma v izveščju velik Hitlerjev govor v Sportni palači, komentirajoč najbolj izrazite odstavke. Listi v Berlinu soglasno podčrtavajo predvsem važen stavek: Držimo v pesti vse pogoje za končno zmago. Listi pišejo, da vsebuje ta stavek vsa načela, ki jih je vodja Nemčije obrazložil ob pričetku četrtega leta vojne po vrsti neprekinjenih velikanskih vojaških in političnih uspehov.

Stockholm, 1. okt. s. »Aftonbladet« komentira Hitlerjev govor v svojem uvodniku in piše med drugim: Človek dobi izrazit vtis, da je Hitlerjev govor odkritosrčen in brez propagandnih namenov. Ko bo Nemcem uspelo likvidirati Ruse na vzhodu ali jih samo trajno zadržati pred nekakšnim utrjenim obzidjem, ki ga bo mogoče, ko bo narejen, držati z maloštevilnimi silami, bodo veliki kontingenti sprošeni in poslani v zasedeno ozemlje za napadu. Ako imajo zavezniški namen izvesti invazijo na kontinent, morajo to storiti takoj, če hočejo, da bo vsaj nekaj verjetnosti za uspeh. Čakanje do prihodnje pomladi bi bilo prekasno. To se čuti jasno iz Hitlerjevih besed in Hitler si je svoje stvariti še sedaj gotov. Prihodnjik, ko se bodo zavezniški izkrcali na kontinentu, jim ne bo uspelo tam ostati niti 9 ur, kakor se je zgodilo pri Dieppu.

V septembru potopljenih za več ko milijon ton sovražnih ladij

Ogorčene borbe za utrjene višinske postojanke na Kavkazu — Novi klini v severni del Stalingrada — Velike sovjetske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. okt. s. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Na kavkaškem področju se nadaljujejo ogorčene borbe za močno utrjene višinske postojanke.

V Stalingradu so nemške in zavezniške čete v silnih napadih zabile nove klinje v severni mestni del. Razbremenilni napadi močnih sovražnikovih oddelkov, podprti z letalskimi in oklopnimi silami, so se razbili s hudimi krvavimi izgubami v naših protinapadih, pri čemer je bilo uničenih tudi 98 tankov, po večini angleškega in ameriškega izvora. V teh borbah se je znova z nenavadno hrabrostjo odlikoval tankovski zbor, ki je od meseca avgusta dalje operiral ob spodnjem toku Volge, vzdrževal zveze proti Stalingradu zapadno od Volge in tako ustvaril tudi glavne pogoje za napad na Stalingrad sam. V več tednov trajajočih in najhujših obrambnih borbah je ta enica držala vse važne napadalne postojanke in odbijala mnogo močnejše sovražnikove sile.

Železniške naprave v zaledju, ob spodnjem toku in izlivu reke Volge, kakor tudi na področju Moskve je letalstvo ponoči in podnevi napadalo z bombami.

Severnozapadno od Voroneža je izgnbil sovražnik pri brezuspešnih napadih na področju ene same divizije 25 tankov.

Lastne napadalne akcije pri Rževu so kljub močnemu sovražnikovemu odporu omogočile, da so bile postojanke krajjevo zboljšane.

Sovražnikova zbiranja je razbijalo topništvo in tudi letalstvo v tem predele tako uspešno, da sploh ni moglo priti do nameravane napada.

Na gozdnatem in težko prehodnem področju za srednjim odsekom fronte so nemške in madžarske čete obkolile in uničile močne tople. Ob majhnih naših izgubah je izgubil sovražnik 1026 padlih, 1218 ujetnikov in večjo množino težkega in lahkega orožja.

V severnem odseku fronte je bila skupina sovražnikovih sil obkoljena in je bil zavrnjen tudi protinapad za njeno osvoboditev.

V Egiptu so čete nemške in italijanske oklopne armade z učinkovitim ognjem odbile angleški napad, ki je bil v pripravi, sestrelile pri tem večje število tankov in privlele okrog 200 ujetnikov.

V Sueškem zalivu so vojna letala hudo poškodovala večjo trgovsko ladjo.

Pri dnevnih napadih posameznih angleških bombnikov na obalo ob Rokavskem prelivu in pri nočnih motilnih poletih nad področjem Severnega morja so bila sestreljena štiri sovražna letala.

Nemška bojna letala so bombardirala podnevi železniške naprave, obrate oborožitvene industrije in vojaške cilje na več krajih južne in jugovzhodne Anglije.

Pred izlivom Orinoka na morju, pred Nove Fundlandije in na srednjem Severnem Atlantiku so nemške podmornice po-

topile 12 trgovskih ladij s 54.000 br. reg. tonami. S temi izgubljenimi ladjami so podmornice v mesecu septembru potopile skupno 126 ladij s 769.200 br. reg. tonami in s tem preokračile v maju letošnjega leta doseženi največji uspeh te vrste v enem mesecu. Nadalnjih 14 trgovskih ladij je bilo poškodovanih z zadetki torpedov.

V borbi proti sovražni vojni mornarici so nadvodne in podvodne oborožene sile potopile 6 rušilcev, 2 pomožni križarji in 3 brze čolne, 3 rušilci, mnogi brzi čolni pa so bili poškodovani. En brzi čoln je bil zajet.

V isti dobi je nemško letalstvo potopilo 35 trgovskih ladij s skupno 242.500 br. reg. tonami in poškodovalo nadaljnjih 8 trgovskih ladij. Izmed sovražnikovih mornariških plovilnih objektov je letalstvo potopilo 1 križarko, 5 rušilcev, več stražnih ladij, 1 stražni čoln in večje število motornih torpednih čolnov, kakor tudi plovil vsake vrste za izkrcavanje. S tem je angleško-ameriška plovba v teku meseca septembra samo zaradi nemških bojnih akcij izgubila 161 ladij s skupno 1.011.700 br. reg. tonami, nadaljnjih njenih 22 trgovskih ladij pa je bilo poškodovanih.

Stotnik Mascille, ki je bil odlikovan z najvišjim nemškim odlikovanjem za hrabrost, je neporažen od sovražnika padel kot letalec na vzhodno-afriškem bojišču.

Brezprimerna odločnost tega mladega častnika je bila glavna vrjina, zaradi katere je v letalskih bojih obvladal 158 angleških nasprotnikov. Nemška oborožena sila žaluje za res junakiškim borcem.

Junaška smrt zmagovitega nemškega letalca

Berlin, 1. okt. s. Stotnik Hans Joachim Marseille, čigar junaška smrt je bila javljena, se je še preteklo soboto boril v zraku v Severni Afriki z angleškimi letali in si pridobil svojo 158. letalsko zmago. Bil je rojen 13. decembra 1919 v Berlinu in je bil sin generalnega majorja. Svoji prvih 7 zmag je dosegel v izredno hudih borbah nad Anglijo. Spomladaj leta 1941. je bil poslan v Afriko, kjer je napredoval v podporočnika. Od tedaj je bila vrsta njegovih odličnih zmag neprekinjena. Zmagal je često v borbi s številčnim močnejšim nasprotnikom. Sredi avgusta letos ga je Duce osebno odlikoval z zlato kolajno, Hitler mu je pa ob 125. zmagi, doseženi dne 2. septembra, poslal najvišje nemško odlikovanje za hrabrost, hrastov list z meči in briljanti na železnem križu. Nedavno je napredoval v stotnika.

Rim, 1. okt. s. Kapitan pilot nemškega letalstva Hans Joachim Marseille je glavno padel v vojni akciji na afriški fronti. Ta hrabri pilot je dosegel te dni svojo 158. zmago nad sovražnikom. Bil je odlikovan tudi z zlato kolajno za vojaško hrabrost, ki mu je bila podeljena z naslednjo obrazložitvijo: »Kot lovski pilot izredne drznosti in neprimerljive sposobnosti je s hlad-

nokrvnim, čudovitim in zavestnim junastvom v hudih borbah v zraku, nad Sredozemskim morjem in Severno Afriko sestrelil 94 letal, katere je prištel k sedmim letalom, ki jih je zrušil nad Rokavskim prelivom. Bil je stalen vzgled drznosti in vneve v tveganjih akcijah ter je potrdil vedno svoje izredne kreposti pilota in odličnega borca.

Visoko odlikovanje mu je osebno izročil Duce, Kapitan Marseille je bil odlikovan tudi s hrastovim listom z meči in briljanti na viteškem križu železnega križa kot 12. pripadnik nemških oboroženih sil.

Polkrog okrog Stalingrada

Berlin, 1. okt. s. V tukajšnjih vojaških krogih smatrajo položaj v Stalingradu za izredno ugoden za nemške in zavezniške sile. V istih krogih pripominjajo, da to mesto ni več strateški objekt, kajti glavni smoter velikanske bitke okrog mesta in v njem je bil dospeti do Volge in blokirati njen promet. Ta smoter pa je bil v celoti dosežen. Na Wilhelmstrasse so podčrtali tudi, da pri Stalingradu nemške sile niso iskale prestižnega uspeha, temveč imajo samo nalogo uničiti vse preostanke boljševiških sil. Ta naloga pa se sistematično opravlja neodvisno od časa. Vdor v severni del mesta se je zato poglobil. Stalingrad je zaprt v polkrogu, katerega tetivo tvori Volga. V vsem južnem delu tega polkroga ni več boljševiškega odpora in borbe so samo še v severnem delu, zlasti okrog treh velikih industrijskih kompleksov, ki jih Sovjeti žilavo drže in se nahajajo okrog delavskega stanovanjskega predele in v tako zvani špartanski četrti.

Pričevanje

sovjetskega letalca

Stockholm, 1. okt. s. Dopisnik švedske agencije Buller poroča, da je neki sovjetski letalec, ki je moral zasilno pristati na turškem ozemlju, opisal svoje vtise o operacijah pri Stalingradu. Nemci neizprošno napredujejo s svojimi tanki, je izjavil, in s svojim topništvom, ki smrtonosno učinkuje. Šele nato pošilja naprej pehoto in s tem do skrajnosti varčujejo s svojimi silami. Obramba spriča take taktike je blazna in brez smisla. Skoraj vsi moji tovariši so poginili v letalskih borbah. Naše izgube so strašne in položaj mesta je do skrajnosti kritičen. Premoč Nemcev je velika v vsakem pogledu, ja zaključil letalec, in naši vojniki se osupli vprašujejo, kako more sovražnik zbirati toliko orožja in čet na eni sami točki.

General Tojo v avdienci

Tokio, 30. sept. s. Cesar je davi sprejel šefa vlade generala Toja, ki je cesarju poročal o raznih političnih vprašanjih in odgovoril na nekatera cesarjeva vprašanja.

Pozdrav Visokega komisarja bataljonom črnih srajc „M“ ob prvi obletnici njihove ustanovitve

Ljubljana, 2. oktobra
Ob prvi obletnici ustanovitve bataljonov črnih srajc „M“ je Visoki komisar včeraj dopoldne sprejel v Vlado palači Poveljnika in oficirje ljubljanskega oddelka.
Po kratkih pozdravnih in vdanostnih besedah Konzula Gerolminija je Eksc. Grazioli tovariško in s čestitkami pozdravil ponosne bataljone, ki tukaj, kakor dru-

Proslava obletnice ustanovitve bataljonov „M“ Ponosen pozdrav Poveljnika oddelka bataljonov „M“ Zveznemu tajniku

Ljubljana, 2. oktobra
Ob včerajšnji obletnici ustanovitve bataljonov „M“ je Poveljnik oddelka skupno s svojim štabom dopoldne ponesel Zveznemu tajniku pozdrav legionarjev „M“, ki operirajo v Sloveniji proti partizanskemu komunizmu. Konzul Gerolmini je naslovil na Zveznega tajnika naslednjo poslanico:

»Zvezni tajnik! Z udanostjo junaškega Predvečera moji legionarji „M“, ki hočejo biti njegovi vredni nadaljevalci — v premljeni in resnobni dnevni akciji — z najčistejšim duhom poštenosti in v visokim smislu pravičnosti, pozdravljajo ob zori drugega leta ustanovitve v Tebi po mojem posredovanju Stranko, od katere so sprejeli vero v borbo in gotovost v zmago. Ponosni na zaupano jim čast in prekaljeni od trdega življenja v več vojskah, so pripravljeno lotiti se vsega in dati vse v svetem imenu Duceja — Giuseppe Gerolmini.
Zvezni tajnik je tako odgovoril tudi v

imeni ljubljanskih in pokrajinskih črnih srajc:

»Zahvaljujem se ti za Tvojo vzvišeno poslanico in Te prosim, da izročiš v mojem imenu in v imenu ljubljanskih črnih srajc najponosnejši in tovariški pozdrav Tvojim hrabrim legionarjem, ki tudi v teh težkih dneh znova potrjujejo dnevno svojo vrednost, svoje navdušenje in svojo neugasljivo vero v besedo Poveljnika in v bodočnost Domovine.

V tem prvem letu življenja so legionarji „M“ držali zvesto povelja in se pokazali vredni mussolinijanskega okrasa, ki krasi njihov črni plamen, simbol drznosti in želje volje do zmage.

K njim, k Padlim, ki jim kažejo svetlo pot, gre danes moja borbeno misel z željami za vedno večjo slavo, v imenu Duceja, do gotove, velike Zmage. — Orlando Orlandini.

Zvezni tajnik je razen tega poslal hrabrim legionarjem „M“ darila v imenu ljubljanskih Fašistov.

Kakšno vreme nam prinaša oktober?

Povprečno je oktobra med vsemi meseci največ dežja Mesec pospravljanja zadnjih pridelkov

Ljubljana, 2. oktobra
Najlepši dnevi tega leta so že minili; jesen oktobra navadno ni le prijetna, saj nam prinaša že mnogo snega in včasih nas preseneti celo sneg kakor n. pr. lani. Oktobrski dnevi so že precej hladni. Dnevi se čedalje bolj krajšajo, noči pa daljšajo. Dopoldne megla večkrat skriva sonce, če že ni oblako. Kljub temu je pa tudi oktober po svoje lep. Oktober je mesec trgatve, ko se narava odene z najlepšimi barvami za slovo pred zimskim počitkom. Oktobra kmet in vrtnar pospravlja zadnje pridelke. Večina zimskega sadja dozori oktobra in skoraj v vseh naših vinogradih se začne trgatve šele v tem mesecu. Kmet si še želi lepega vremena, da bi opravil neovirana vsa jesenska dela. Nekateri se sejejo ozimino oktobra ali vsaj orjejo za pomladansko obdelovanje.

Kakšno bo letos vreme oktobra? Ali bo nastopila zima, tako zgodaj kakor lani? Mnogi kmetje lani niso utegnili pospraviti repe, korenja, pese in tu in tam ne niti zelja, ker je prejel zapadel sneg. V zadnjem tednu oktobra je snežilo večkrat, posebno velik sneg je pa padel v noči med 31. oktobrom in 1. novembrom. Zato so razumljive skrbni, ali bo tudi letošnja zima tako zgodnja. Vendar je bilo letošnje vreme skoraj v vseh mesecih drugačno kakor lani, zato smemo pričakovati, da bomo lahko zadovoljni tudi z oktobrom.

Če se pa oziramo na številke, ki so jih zbrali vremenslovci o ljubljanskem vremenu, na povprečja, izračunana na daljšo dobo, spredvidimo, da je oktobra najbolj deževen mesec v letu. V oktobru trajajo pogosto daljši močni ježenski nalivi. Povprečno je oktobra 158 mm dežja. Drugi najbolj deževen mesec je junij, ko znaša povprečje 152 mm. Letošnje oktoobrsko vreme bo nedvomno vsaj malo različno od lanskega, saj menda ne bo ostalo brez vpliva, da je bil september tako toplel. Letos je jesen začela nastopati pozneje, ker septembra deževje ni ohladilo ozračja tako kakor navadno. Zato je upanje, da bo tudi oktober malo toplejši. Morda bo tudi bolj suh kakor navadno. Vsekakor pa moramo pričakovati, da bo v tem mesecu precej dežja. Povprečno je oktobra po 15 dni, ko dežuje. Oktober pa ima povprečno še en dan, ko sneži. V splošnem je pa oktober še sorazmerno toplel mesec, kajti povprečna mesečna temperatura znaša 10,1° in je višja kakor aprila, ko znaša 9,4°. Mnogo hitreje se zniža temperatura novembra. Tako znaša povprečna mesečna temperatura septembra 14,8°, tako da je oktobra približno 4° nižja, novembra pa znaša 3,7°, torej skoraj za 6° nižja kakor septembra. Oktobra je vreme še pogosto južno, zato je sorazmerno toplel, čeprav jasnih dni ni več mnogo. Povprečno ima oktober samo 3 jasne dneve. Razen tega ima oktober tudi, kakor september, največ meglenih dni, in sicer povprečno po 12. Novembra je manj meglenih dni, povprečno po 9, kakor tudi decembra.

Zasluzena nagrada

Martin Barčič je bil že vsega sit. Tavačič nekega večera po pustem, mračnem parku se je naenkrat ustavil pri klopi pod veliko platano.

— Temu je treba storiti konec! Dovolj je komedije, — je zašepetal sam pri sebi in sedel na klop.

Kar se je prikazala iz grma za klopjo glava. Njen lastnik se je previdno ozrl na vse strani, potem pa je skočil pred Barčiča, nameril nanj samokres in zaklical:

Roke kviski!

Barčič je brez obotavljanja ubogal.

— Kje je vaša denarnica? — je vprašal postopaj in stopil naglo k njemu.

— V levem notranjem žepu.

Potepuh mu je potegnil denarnico iz žepa s spretnimi prsti, ki so izdajali veliko izurjenost, potem mu je pa otipal še druge žepa.

— Kje imate pa uro in verižico? — je vprašal, ko v žepih ni nič otipal.

— Nimam je... — je odgovoril Barčič otožno.

— Grozno, ti ljudje nimajo ničesar več, vsi so obubožali, — je pomislil potepuh, glasno pa je pripomnil:

— Če vam je kaj za življenje, se pet minut nikar ne ganite z mesta! Stojte tu nepremično, dokler ne odidem! Ste razumeli?

— Kam se vam pa tako mudi? — je vprašal Barčič potepuha, ki je bil že krenil proti grmovju, da bi jo čimprej popihal na varno. — Mar imate opravke?

— Kaj ste mislili, da bom ostal tu in vas zabaval? — je zagodrnjal potepuh v odgovor.

— Z zabavo je pri meni konec, — je dejal Barčič resignirano. — Mene ne more nihče več zabavati. Povejte mi rajši, če ste res pravi potepuh?

— Zdi se mi, da ste inteligenten mož, — je odgovoril potepuh. — Bal sem se že, da bi me utegnili smatrati za maharadža.

— Ne, nisem mislil, da ste maharadža. Rad bi vam pa vendarle prihranil neprijetno razočaranje. V moji denarnici ni niti belica.

— Kaj! — se je razburil potepuh. — In pri vsem tem si še drznete hoditi v mestni parki?

— Kam naj bi pa hodil sicer? Saj vendar ne morem s praznim žepom na večerjo v imenito restavracijo ali gostilno. Ali pa morda mislite, da bi prihajal s počitnim žepom denarja sem-le uživati prirodo? Ne, dragi moj, čež pol ure bom vial na tem drevesu, ker sem že sit življenja. Toda opazujam vas, da nikar ne poskusite prebrzati mi vrv, ker bi vam v tem primeru prišlo nekaj tako krepkih zausnic, da bi morali vse življenje hoditi okrog zdravnikov.

— Ne, nisem mislil, da ste maharadža. Rad bi vam pa vendarle prihranil neprijetno razočaranje. V moji denarnici ni niti belica.

— Kaj! — se je razburil potepuh. — In pri vsem tem si še drznete hoditi v mestni parki?

— Kam naj bi pa hodil sicer? Saj vendar ne morem s praznim žepom na večerjo v imenito restavracijo ali gostilno. Ali pa morda mislite, da bi prihajal s počitnim žepom denarja sem-le uživati prirodo? Ne, dragi moj, čež pol ure bom vial na tem drevesu, ker sem že sit življenja. Toda opazujam vas, da nikar ne poskusite prebrzati mi vrv, ker bi vam v tem primeru prišlo nekaj tako krepkih zausnic, da bi morali vse življenje hoditi okrog zdravnikov.

— Ne, nisem mislil, da ste maharadža. Rad bi vam pa vendarle prihranil neprijetno razočaranje. V moji denarnici ni niti belica.

— Kaj! — se je razburil potepuh. — In pri vsem tem si še drznete hoditi v mestni parki?

— Kam naj bi pa hodil sicer? Saj vendar ne morem s praznim žepom na večerjo v imenito restavracijo ali gostilno. Ali pa morda mislite, da bi prihajal s počitnim žepom denarja sem-le uživati prirodo? Ne, dragi moj, čež pol ure bom vial na tem drevesu, ker sem že sit življenja. Toda opazujam vas, da nikar ne poskusite prebrzati mi vrv, ker bi vam v tem primeru prišlo nekaj tako krepkih zausnic, da bi morali vse življenje hoditi okrog zdravnikov.

— Ne, nisem mislil, da ste maharadža. Rad bi vam pa vendarle prihranil neprijetno razočaranje. V moji denarnici ni niti belica.

— Kaj! — se je razburil potepuh. — In pri vsem tem si še drznete hoditi v mestni parki?

— Kam naj bi pa hodil sicer? Saj vendar ne morem s praznim žepom na večerjo v imenito restavracijo ali gostilno. Ali pa morda mislite, da bi prihajal s počitnim žepom denarja sem-le uživati prirodo? Ne, dragi moj, čež pol ure bom vial na tem drevesu, ker sem že sit življenja. Toda opazujam vas, da nikar ne poskusite prebrzati mi vrv, ker bi vam v tem primeru prišlo nekaj tako krepkih zausnic, da bi morali vse življenje hoditi okrog zdravnikov.

— Ne, nisem mislil, da ste maharadža. Rad bi vam pa vendarle prihranil neprijetno razočaranje. V moji denarnici ni niti belica.

— Kaj! — se je razburil potepuh. — In pri vsem tem si še drznete hoditi v mestni parki?

— Kam naj bi pa hodil sicer? Saj vendar ne morem s praznim žepom na večerjo v imenito restavracijo ali gostilno. Ali pa morda mislite, da bi prihajal s počitnim žepom denarja sem-le uživati prirodo? Ne, dragi moj, čež pol ure bom vial na tem drevesu, ker sem že sit življenja. Toda opazujam vas, da nikar ne poskusite prebrzati mi vrv, ker bi vam v tem primeru prišlo nekaj tako krepkih zausnic, da bi morali vse življenje hoditi okrog zdravnikov.

— Občutne kasni za kritično delo v delovni službi. Iz občine Litija in Vače so bili občutno kaznovani trije obvezniki delovne službe, ker so kršili določbe o njih. Pred sodiščem so se zagovarjali, da so bili nujno potrebni doma, odnosno da so jih drugi zapeljali. Vsak je moral plačati 500 mark globe. Odnosno bo moral sedeti pet mesecev v zaporu, če ne bi mogel plačati globe.

— Gorenjska za zimsko pomoč. V Kamniku je bilo oni dan veliko zborovanje, na katerem je okrožni vodja Pilz otvoril akcijo za zimsko pomoč. V letu 1941-42 je dalo v kamniškem okrožju za zimsko pomoč vsako gospodinjstvo 27,94, za nemški Rdeči križ pa 7,55 mark. Zborovanja se je udeležilo nad 2000 Kamničanov in prebivalcev bližnjih krajev. Okrožni vodja Pilz je pojasnil zborovalcem pomen akcije za zimsko pomoč. Govoril je o nemškem voljaku, ki je najboljši na svetu, in se bori z najboljšim orožjem zoper največjo nevarnost, kar jih je kdaj grozilo človeštvu. Adolf Hitler je obvaroval Evropo te največje nevarnosti. Prva cestna zbirka za letošnje zimsko pomoč, ki jo je priredila državna zveza za telesno vzgojo, je vrgla v kranjskem okrožju 32.460, v radovljiškem 19.000 in v kamniškem 18.000 mark.

— Nemški vojniki na okrevanju. V Skofiji Luki je na okrevanju stotnja nemških vojakov, doma večinoma iz Korške in Stajerske, nekaj je pa med njimi tudi Westfalcev in Berlinčanov.

Divjanje komunističnih teroristov na Kočevskem

Ljubljana, 2. oktobra

Javnosti se vedno bolj odkriva žalostna slika, ki je doletela Dolenjsko in Notranjsko po zaslugi nepremišljenih uporniških elementov. Nesreča, ki je doletela naše delovno ljudstvo z akcijami teroristov, je nepregledna in njene posledice izredno boleče. Veste, ki prihajajo s področja, potem ko so se italijanske čete komaj pokazale na Dolenjskem, odkrivajo vse žalostno komunistično divjanje, ki mora v teh težkih dneh odpreti oči vsem našim ljudem, da bodo vedeli ceniti svoje sile, razumeti svoj novi položaj in okleniti se edine poti, ki vodi v zdravo bodočnost. Komunistični uporniki niso imeli mnogo pristašev. Toda tudi tem, ki so morda simpatizirali z njihovimi akcijami, bodo dejstva jasno svetovala.

Med okraje, ki so po strahovallu teroristov najbolj trpeli, spada tudi kočevski. V kočevskem okraju so bili zgrešeni nad našim ljudstvom strašni zločini. Oblastva, ki sedaj naglo čistijo zadnje ostanke razpršenih uporniških čet. Naj za danes iz rezultatov te preiskave zabeležimo le nekaj primerov.

Na cesti pri Mozlju so trockisti 11. maja prišli dva fašistična mladeniča, 20 letnega Evgena in 17 letnega Graciana Altrana, oba mlada Triestina, zaposlena pri odpremi lesa za račun Gozdne milice. Odvešli so ju v gozd, nakar so ju brez usmiljenja ustrelili. Oba mladeniča nista imela druge krivde, kakor to, da sta Italijana, kar je bilo za teroriste dovolj tehten razlog, da so uničili dvoje nadebnih življenj. Priča temu kravemu dejanju je bil neki kmet iz Mozlja, ki je podal pismeno izjavo. Z drugega vira pa se je celo izvedelo, da nesrečna fašistična mladeniča nista bila ustreljena, marveč živa zakopana.

V Stalcirih na Kočevskem so partizani dne 25. maja ustrelili Nemca Pavla Plešeta, gospo Floro Jaklič, ter njeno hčer Floro, por. Wolf. Trupli obeh žen so odkrili 19. junija vaščani, ki so žrtvi spoznali po njihovih oblekah.

Neki kmet je javil dne 15. junija odkleku Kr. finančne straže v Starem trgu na Kolpi, da so ga komunistični zlikovci dan prej grozovito mučili ter zahtevali od njega priznanja, da je izdajal Italijanom zločince in razbojnike dotičnega kraja. Pred njim so enako mučili neko žensko, ki je glasno vpila na pomoč. Iz razgovorov med razbojniki je priča posnela, da so bile tisti dan ustreljene tri osebe, med njimi 19letna Marija Ferderber.

Konec meseca junija so ubili v Handlirjih 70 letno staro Heleno Putre, kočevsko Nemko, s čimer so dokazali, da se njihova okrutnost ne straši niti umora človeka, ki mu gre vsakršen oziar predvsem zaradi nene visoke starosti.

Ob koncu meseca julija so komunisti napadli dve ženski. Ustrelili so ju in ju še naprej živi zakopali. Ženski sta se upirali, da bi jima »domoljubna trockistična vojska« odvedla živino in odnesla vsa živila.

Končno je padel rabljem v roke dne 27. avgusta neki 15-letni deček, ki so ga tudi ubili brez pomislekov in brez usmiljenja. To je spisek krvavih dejanj, izvršenih v dobi par kratkih mesecev v enem samem, zelo omejenem okolišču. Kakor v vseh drugih predelih narašča tudi na Kočevskem število nadaljnjih razkritij o izvršenih umorih in drugih zločinih.

Za duh, ki vlada v vrstah komunističnih teroristov, je vsekakor značilno, ki prvi med drugim: »V naslednjih dneh (od 28. maja dalje, se je začelo strahovanje mirnih in lojalnih prebivalcev. Začelo se je preganjanje in globoko v noč so se vršila zasiljevanja odraslih. Partizani so v Podlanku ubili 21 oseb. Vsaka najmanjša kritika o partizanih je prinesla dotičniku smrt.«

Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

valcev bližnjih krajev. Okrožni vodja Pilz je pojasnil zborovalcem pomen akcije za zimsko pomoč. Govoril je o nemškem voljaku, ki je najboljši na svetu, in se bori z najboljšim orožjem zoper največjo nevarnost, kar jih je kdaj grozilo človeštvu. Adolf Hitler je obvaroval Evropo te največje nevarnosti. Prva cestna zbirka za letošnje zimsko pomoč, ki jo je priredila državna zveza za telesno vzgojo, je vrgla v kranjskem okrožju 32.460, v radovljiškem 19.000 in v kamniškem 18.000 mark.

— Nemški vojniki na okrevanju. V Skofiji Luki je na okrevanju stotnja nemških vojakov, doma večinoma iz Korške in Stajerske, nekaj je pa med njimi tudi Westfalcev in Berlinčanov.

Ljubljana, 2. oktobra

znali po njihovih oblekah. Neki kmet je javil dne 15. junija odkleku Kr. finančne straže v Starem trgu na Kolpi, da so ga komunistični zlikovci dan prej grozovito mučili ter zahtevali od njega priznanja, da je izdajal Italijanom zločince in razbojnike dotičnega kraja. Pred njim so enako mučili neko žensko, ki je glasno vpila na pomoč. Iz razgovorov med razbojniki je priča posnela, da so bile tisti dan ustreljene tri osebe, med njimi 19letna Marija Ferderber.

Konec meseca junija so ubili v Handlirjih 70 letno staro Heleno Putre, kočevsko Nemko, s čimer so dokazali, da se njihova okrutnost ne straši niti umora človeka, ki mu gre vsakršen oziar predvsem zaradi nene visoke starosti.

Ob koncu meseca julija so komunisti napadli dve ženski. Ustrelili so ju in ju še naprej živi zakopali. Ženski sta se upirali, da bi jima »domoljubna trockistična vojska« odvedla živino in odnesla vsa živila.

Končno je padel rabljem v roke dne 27. avgusta neki 15-letni deček, ki so ga tudi ubili brez pomislekov in brez usmiljenja.

To je spisek krvavih dejanj, izvršenih v dobi par kratkih mesecev v enem samem, zelo omejenem okolišču. Kakor v vseh drugih predelih narašča tudi na Kočevskem število nadaljnjih razkritij o izvršenih umorih in drugih zločinih.

Za duh, ki vlada v vrstah komunističnih teroristov, je vsekakor značilno, ki prvi med drugim: »V naslednjih dneh (od 28. maja dalje, se je začelo strahovanje mirnih in lojalnih prebivalcev. Začelo se je preganjanje in globoko v noč so se vršila zasiljevanja odraslih. Partizani so v Podlanku ubili 21 oseb. Vsaka najmanjša kritika o partizanih je prinesla dotičniku smrt.«

Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanski agitatorji tudi dve sestri iz Kočarjev, ki so jima teroristi ubili mater, kljub temu sta vstopili v njih službo!

— Zanesljive priče so izpovedale, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partiz

Naša univerza na pragu zimskega semestra

V poletnem semestru je imela 1799 slušateljev in slušateljic

Ljubljana, 2. oktobra. Po trimesečnem odmoru obnavlja svoje vzgojevalno in študijsko delo naš najvišji znanstveni zavod Kr. univerza v Ljubljani. Po podatkih, ki jih navaja seznam prejavljanih za zimski semester 1942/43, je njenih pet fakultet ob koncu poletnega semestra 1942 obiskovalo skupno 1799 slušateljev in slušateljic. Slušatelj je bilo 472. Največ slušateljev je štela filozofska fakulteta, in sicer 465. Le malo je zaostajala tehniška, na kateri je bilo vpisanih 460 slušateljev. Razmeroma visoko število slušateljev je imela medicinska fakulteta, namreč 350. Na četrtem mestu je bila juridična s 342 slušatelji. Na teološki je bilo vpisanih 182.

Vpis v zimski semester novega akademskega leta traja za slušatelje, ki se vpišejo prvič na univerzo od 25. septembra do 5. oktobra; za slušateljice, ki so že bili vpisani, pa od 25. septembra do 10. oktobra. Vsak slušatelj mora plačati pri vpisu za vsak semester naslednje takse: vpisnino 100 lir; tisti, ki se vpišejo prvič, plačajo imatrikulacijo 100 lir. Taksa za bolniško blagajno v znesku 12 lir in vse druge takse, se plačujejo v gotovini ob vpisu. Plačila taksi in izpitnih pristojbin v celoti ali do polovice zneska so oproščeni dajaki iz mnogobrojnih rodbin po naredbi z dne 16. septembra 1941.

Važno je, da mora vsak slušatelj ob vpisu predložiti potrdilo o pristojnosti v Ljubljansko pokrajino izpod 1. aprila 1941. Tisti, ki niso pristojni v Ljubljansko pokrajino, morajo izločiti prošnje za vpis po čl. 2. odredbe Visokega Komisarija, naslovljene na Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino, urad za univerzitetne zadeve.

Po odloku Visokega Komisarija z dne 21. avgusta 1942 morajo imeti slušatelji vseh fakultet za pristope k izpitom ob koncu semestra ali ob koncu šolskega leta potrjeno posebanje lektorata italijanskega jezika.

Naknadni vpis se bo dovoljeval le na utemeljene prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili in sicer le do 20. novembra 1942. Za naknadni vpis je treba plačati takso 20 lir (kolek) in 4 lire (kolek) za prošnjo. Za naknadno overovljenje indeksa se plača 8 lir v kolku.

Akademski oblasti za novo študijsko leto 1942/43 tvorijo naslednji univerzitetni profesorji:

Rektor je dr. Milko Kos, prorektor dr. Matija Slavič. Poslovodja univerzitetnega sveta, ki so v njem rektor kot predsednik, prorektor kot polpredsednik in vsi redni profesorji kot člani, je dr. Vojteslav Mole. Univerzitetni senat sestavlja ob enem z rektorjem in prorektorjem vsi dekani in profesorji. Univerzitetno upravo pa rektor in vsi dekani. Dekan filozofske fakultete je dr. Franc Šturm, prodekan dr. Franc Ramovš. Dekan juridične fakultete je dr. Janko Polec, prodekan dr. Henrik Stokar. Dekan medicinske fakultete je dr. Božidar Lavrič, prodekan pa dr. Franc Hribar. Dekan tehniške fakultete je dr. inž. Milan Vidmar, prodekan dr. Andrej Gosar. Končno je dekan teološke fakultete dr. Franc Lukman, prodekan pa dr. Alojzij Odar.

Razen že v običajnih predavalnicah bo letos nekaj predavanj tudi v poslopiju univerzitetne knjižnice. Zlasti bodo tam predavali profesorji filozofske fakultete.

DNEVNE VESTI

Spoštovanim naročnikom

Včerajšnji številki smo priložili položnice za vse naročnike. Prosim vas, da nam naročniki nakazate čim prej in nam tako olajšate poslovanje. Naročnike, ki so z naročnino v zaostanku, prosimo, da poravnajo do 10. t. m. zaostalo naročnino, sicer bomo primorani jim ustaviti list.

Uprava »Slovenskega Naroda«

— Opozorilo vsem imetnikom centralnih kurjav. Kdorkoli uporablja goriva (premog, koks ali drva) za centralno kurjavo (tudi etažno), mora do 8. t. m. prijaviti Pokrajinskemu svetu korporacij, urad za kurjavo, v Ljubljani, Beethovnova ul. 10, naslednje podatke: 1. Izvor kotla centralne kurjave, 2. Ogrjevo površino kotla, 3. Število in čas uporabe morebitnih rezervnih kotlov. Kdor ne bo predložil gornje prijave pravočasno, bo izključen od dobav kurjav.

— Prvi sneg na bielleških gorah. Na gorah okoli Bielle je te dni padel prvi sneg. Sneg je pobelil gore do višine 1200 metrov. Na jezeru Mucrone meri snežna odeja že 20 cm. O gore poročajo tudi iz Sestole. Okoli gore Cimone je v terek do polne divjal močan snežni vihar. Veter, ki je pihal s hitrostjo 80 km na uro, je 5 cm visoko snežno odejo docela odpihal in je nekaj snega ostalo le v globelih in jarkih.

— 72 letni napolitanski odvetnik se je dal krstiti. Odvetnik Ettore Trisolini, ki je star že 72 let in izvršuje svoje odvetniško prakso v Napoliju, je bil te dni krščen. Po krstu je prejel tudi obhajilo in birmo. Nevskadnjemu dogodku je prisostvovalo precej ljudi, posebno odvetnikov.

— V Rimu je nad 100.000 osnovnošolskih učencev. Kakor drugod po Kraljevini, se je začel včeraj tudi v Rimu šolski pouk s primernimi slovesnostmi. V Rimu deluje 90 osnovnih šol, ki jih poseja nad 100 tisoč učencev. Srednjih šol je 50 in imajo okoli 50.000 učencev.

— Hiša znamenitega fizika Volte nacionalni spomenik. Rimski uradni list je objavil Kr. uredbno, s katero se proglašajo rojstna hiša znamenitega italijanskega fizika Aleksandra Volte, zaslužnega zlasti na polju elektrotehnike, in čemu za nacionalni spomenik.

— Trideset koles ukradenih. Neznani tatovi so vili v prostore trdnice Stipel v Milanu in odpeljali 30 koles. Kolesa so bila last trdninskih službenecv.

— Dve smrtni nesreči pri delu. V Bariju sta se zgodili v soboto dve težki nesreči, ki sta zahtevali vsaka svojo smrtno žrtev. 32 letni delavec Giuseppe Gabrielle se je ponesrečil v tovarni konzerv. Med tem ko je vozil nazaj električni voziček, je zadel v avtomobilsko kolono in bil na mestu mrtev. Delavec Vito Giustini pa je delal na stoji v tovarni Latturo. Streha se je nepravilno odprla pod njegovo težo udrla in padel je 10 m globoko. Bil je tudi mrtev.

— Umrl je, ker je jedel neoprano grozdje. V Traniju pri Bariju je umrl v zagotovitvi okoliščinah kmet Tomaso di Cugno. Med zdravljenjem je povedal, da je pojedel večjo količino neoprane grozdja. Na jagodah je bila še posušena raztopina modre galice. Kmet je resnično tudi umrl zaradi zastrupljenja. Policija skuša sedaj ugotoviti resnico.

— Ciganke oslepela lahkoverno kmetička za okoli 6000 lir vrednosti. Neke zvitke ciganke se je v Montemariu spoznala s 26 letno kmetičko Gino Gentiliov. Ker je videla, da je kmetička živčno popolnoma izčrpana, je sklenila izrabiti njen položaj v svojo korist. Prepričala jo je, da jo je nekdo »krivo« pogledal in da vse njene težave izvirajo od tega. Temu bi se dalo pomagati edino tako, če bi dovolila, da bi ona vse njene dragocene predmete in denar blagoslovila. Kmetička se je nežal časa obotavljala, nato pa ji je nekega dne res izročila vse, kar je zahtevala. Bilo je vredno okoli 6000 lir. Čim pa je ciganke imela, kar je želela, je izginila in jo sedaj iščejo karabinjerji.

— Sestanek agrarnih tehnikov v Perugii. V terek se je začelo v Perugii zborovanje italijanskih agrarnih tehnikov. Zborovanje je pozdravil župan, nato pa je državni konzul Gaetani govoril o tehničnih vidikih sedanjih agrarnih problemov v srednji Italiji. Sledil je govor državnega podtajnika v kmetijskem ministruvstvu Nan-

ninija. Poudaril je zlasti izredno vlogo, ki je v tem času dodeljena italijanskim agrarnim tehnikom, ki morajo doprinesiti vse svoje sile in sposobnosti, da bo italijanski kmetijski sposobnost zadostiti vsem zahtevam, ki so in še bodo postavljene v zvezi z vojno.

— Nevskadnji doživljaj nekega Torinčana. Mladi Torinčan Ariberto Zannini je šel prebit nekaj dni k morju, da se odpočije od vsakdanjih naporov. Morje mu je takoj zelo ugajalo. V družbi mladeničev, s katerimi se je seznanil v kopalnici, je napravil več izletov s čolnom daleč na odprto morje. Nekega solnčnega dne pa se je opogumil in zaveslal sam na morje. Ko je bil že zelo daleč od obale, se je vreme nenadoma spremenilo. Zapihal je močan veter, morje je postalo nemirno. Zannini, ki ni imel nobenihkušenj, kako se je treba v takem primeru vesti, je kmalu prišel v kočljiv položaj. Čoln se je prevrnil in pogreznil na dno morja. V roki mu je ostalo samo veslo, katerega se je oklepal in plaval. Nikjer na obzorju ni videl nobenega čolna ali ladje, ki bi mu pomagala. Končno mu je uspelo rešiti se s plavanjem na nenajenjen otocič Gallinaria. Tam je ostal dva dni in dve noči opazujoč vedno obzorje, ali se ne bo kje pojavila kakšna ladja, ki bi ga rešila. Imel je srečo. Po dveh se je otoku približala večja ribiška ladja, na kateri so se vozili ribiči napenjat svoje mreže. Uspelo mu je, opozoriti jih nase, da so ga spravili že močno izčrpanega na svojo ladjo.

— Arheološka najdba v Bologni. Med kopanjem na dvorišču artiljerijske vojašnice v Bologni so delavci našli na čobro ohranjen tlak, ki izvirja bodisi iz prvega ali iz drugega stoletja po Kr. Tlak je dolg približno štiri metre in je belo-črn mozaičen. V sredi je izoblikovan kot okrasek vinski vrč, v kotih pa štirje morski psi. Sedaj bodo preiskali še sosednje zemljišče.

— Čebelarji! Slovensko čebelarstvo drži po glasu svoje podružnice, ki jim pripada sladkor iz lanskega preostanka, naj javijo, če naj jim ga pošlje po železnici proti povzetju, ali če ga bodo prevzeli pri društvu v Ljubljani. Člani Ljubljanske podružnice in direktni člani naj pridejo ponj v Društveno čebelarstvo takoj!

— Promocija. Na beograjskem vseučilišču je 31. avgusta bila promovirana za doktorico vsega zdravilstva gđa. Cirila Gersakova iz Ljubljane. Mladi zdravniki čestitajo vsi njeni znanci in prijatelji.

IZ LJUBLJANE

—lj še vedno topli dnevi. Prvi oktobrski dan je bil tako lep in tople, da moramo biti res zadovoljni. Popoldne se je še nenavadno ogrelo, tako da je najvišja temperatura sredi mesta zopet dosegla 24 stopinj, kar je že rekord za oktober. Davi je bilo toplejše kakor včeraj jutraj, tako da je današnja minimalna temperatura znašala 9,8° (včeraj 9°). Upanje je, da bo vreme lepo še vsaj danes, ker je zračni tlak ostal še visok; danes je bil na isti višini kakor včeraj, 777 milimetrov.

—lj Jubilej dela. Danes je preteklo 40 let, odkar je nastopil službo pri zavarovalni banki »Slavič« g. Anton Gasparin. Kakor je zvest in neumoren delavec v svojem poklicu, tako je tudi v javnem in zasebnem življenju vedno neupogljivega značaja in moč na mestu. Kot našemu dolgoletnemu naročniku mu tudi mi k današnjemu prazniku pristočno čestitamo!

—lj Na komornem koncertu Ljubljanskega kvarteta, ki bo prihodnji ponedeljek 5. t. m. v veliki filharmonični dvorani, bomo slišali troje del za godalni kvartet treh različnih dob in literatur. Člani našega izvrstnega komornega združenja bodo izvajali iz klasične dobe Beethovnov kvartet opus 59, št. 1 v f-duru, iz češke literature eno najznamenitejših del slavnega mojstra Dvořaka, kvartet opus 35 v d-molu, iz hrvatske literature pa Lhotkov Koncert za godalni kvartet. Tako imamo na sporedu dela od klasične do zmerne moderne literature. Koncert bo umetniški dogodek, kakor vsi dosednji nastopi Ljubljanskega kvarteta in občinstvo vabimo, da v velikem številu poseti prvi komorni večer nove koncertne sezone. Vstopnice so v prodaji v knjižarni Glasbene Matice.

—lj Pridelovalci žita, krompirja, fižola in lanu mestni gospodarski urad opozarja, da je vsak pridelovalec na podlagi prijave posevka dolžan oddati tudi prijavo pridelka v Beethovnovi ulici št. 7 v sobi št. 35 II. nadstropja, čeprav ne bi nič pridelal.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 18. in 19.30, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA TELEF. 22-41

Ne zamudite posetiti prekrasno Walt Disneyjevo umetnino

Snegulčica

Film za staro in mlado!

KINO UNION TELEF. 22-21

Komu gre prednost: poklicu ali ženi?

Na razpotju

Isa Pola, Rossano Brazzi, Filippo Scelzo i. t. d.

KINO SLOGA TELEF. 27-30

Visoka pesem ljubezni do zemlje in ženske v prelepem filmu

Veliki čevlji

Odlčni umetnik: Amedeo Nazzari in Lilla Silvi

Pričetek že ob 14.15. Poljuben vstop!

To pa zato, ker gospodarski urad vodi evidenco o posevku, pridelku in množini, ki je potrebna za seme. Sleherni pridelovalec krompirja naj torej tudi navede, koliko ga potrebuje za seme, ker bodo pridelovalci, ki nimajo dosti semenskega krompirja, bržkone dobili na podlagi teh prijav pridelka semenski krompir od gospodarskega urada.

—lj Veliko vrednost obdelovanja zemlje za prehrano družin so letos uvideli tudi Ljubljanci. Blagoslovljena letina nam je dala obilo zelenjave in najraznovrstnejše povrtnine za kuhinjo, da nismo trpeli pomanjkanja in si prihranili prav znatne stroške za zelenjavo. Še veliko večjega pomena bo pa obdelovanje zemlje prihodnje leto. Sicer so že letos Ljubljanci hvale vredno obdelali skoraj vsak košček sveta ter je revnejšim slojem mestna občina razdelila mnogo zemljišč za obdelovanje, na drugi strani je pa sama obdelala velike parcele in parke spremenila v vojne vrtove, ki so prebivalstvu bili dober zgled, kako je treba pravilno obdelovati zemljo, jo pravilno posejati ali posaditi ter rastline pravilno gojiti. Tudi sami mestni vojni vrtnarji in kmetovalci so letos pridobili precej izkušenj, da drugo leto ne bodo več začetniki, temveč bodo imeli že večje uspehe in bogatejši pridelek. Že sedaj jeseni spet pogledajmo okrog sebe in poistočno zadnjo krpico zemlje, da jo že pred zimo pravilno pripravimo in zgodaj pomlad pravilno obdelamo, posejemo in zasadimo. Pri zadetjemo si že zdaj v lastno korist čim najvestneje izpolniti vsem občanom kraljevine poslano geslo Duceja: »Slednja gruda obdelana«.

—lj Krompir na živilske nakazne razen že objavljenih trgovcev de le tudi trgovine: Josip Šeme na Opekarski cesti, Karol Marolt v Trnovski ulici 13, Helena Kušar v Rožni dolini IX-5, Gregor & Comp. na Bleiweisovi (prej Tyrševi) cesti 15, Rudolf Jereb v Campovi 8, Niklsbacher na Bleiweisovi (prej Tyrševi) št. 36, Gospodarska zveza in Gospodarski zadruga na Bleiweisovi (prej Tyrševi) 29, Bogo Motoh na Krekovem trgu, Nežika Štular na Bleiweisovi (prej Tyrševi) 37, Angela Oven v Hrenovi ulici 19, Matko Soklič, Pred Konjušnico 4, Julija Mlakar v Bežigraski ulici 20 in na Starem trgu 23 ter Pavel Kruljic v Gerbičevi ul. št. 3.

—lj Popravilna Slomškove ulice. V zadnji tretjini meseca julija so začeli popravljati mestni uslužbenec betonirano cestice Pražkove ulice od Miklošičeve ceste do Slomškove ulice. Po dveh mesecih so ta teden končali delo, namreč izsekkanje vsega kotanjastega cestišča in njegovo obnovo. Nato so se lotili takoj popravilna enako poškodovane in izrabljene cestišča naposled imenovane ulice. Če bo vreme kolikoli ugodno, se utegne posrečiti, da prenove ulice še pred zimo v vsej dolžini do Resljeve ceste, do koder je betonirana.

—lj Porfirni pločniki. Na nekaterih krajih v mestu so pločniki iz porfirja precej poškodovani, sicer ne toliko plošče same, dasi so mnoge tudi razbite, kolikor tla pod njimi. Tako se je marsikje (na primer v Levstikovi in Zarnikovi ulici) vršina trotoara zelo ponizala, zlasti pa so se robniki tako nagnili, da se človek lahko spotakne, pade in se pohabi, če venomer previdno ne pazi na sleherni korak. Razen tega so tu in tam (kakor na Sv. Petra cesti, v Kolo-dvorski in več drugih ulicah) tla pod posameznimi ploščami zrahlanja. Zato se plošče hudo zbijajo ter brizga ob deževju izpod njih umazana brozga, ki kvari ljudem obleko. Četudi ne more dandanes nihče zahtevati, naj bo vse prav tako, kakor iz škatlice vzeto, se sme vendarle priporočati, da popravila mestna uprava še tovrstne hodnike, kakor je dala izboljšati za silo že kotanjaste asfalte. Vsekakor naj se pa blagovoljivo odpravi vsaj nedostaki, kateri se tičejo plošč, pod katerimi je popuščala cementna malta ter ovirajo hojo, ker povzročajo domala vse tudi malenkostno širje izmed ostalih.

—lj Ribji trg. Kakor navadno, so tudi danes prodajali prekajene morske ribe, in sicer skuše in slanike po 44 lir kg. Cena je stalna. Pričakujejo, da bo prihodnji teden napredaj sveža polenovka.

—lj Seznam davčnih osnov za gostilne od začetnice A do G bodo razgrnjeni od 14. oktobra, za gostilne z začetnicami H do L do 15. t. m., za gostilne od M do P do 16. t. m. in za gostilne z začetnicami R do Z do 18. t. m., za trgovine z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami, sodničarje, kavarne, hotele, za trgovine z delikatesami in za kinematografe bodo pa razgrnjeni od 19. oktobra v sobi št. 19 mestnega odpravnništva v III. nadstropju magistratne hiše za vodnjakom.

Iz pokrajine Gorizia

— Razstava slikarja Carla Urbanja. Prvič je v Gorizii razstavil svoje slike slikar Carlo Urbani iz Udine. Skupno je pokazal 20 del. Razstava je bila že dosegla dobro obiskana. Urbani se je pokazal kot umetnik, ki svojim slikarskim motivom ne išče pomena izven njih samih. Slika predmete, kakršni so. Kritika se o njegovi sliki izraža zelo pohvalno. Razstava bo odprta do 6. oktobra.

Najuspešnejša izraba časa, denarja in svoje sile

Gospodinjje so danes dnevno v položaju, ko morajo biti prave umetnice v štednji in izrabljanju svojih sil —

Ljubljana, 2. oktobra. Može radi, preradi pozabljajo čez svoje žene in iščejo vsemogoče napake, pozabljivosti in druge grehe, ki naj bi jih zagrešile v svojstvu gospodinj. Ni naš namen, da bi sedaj podrobno preučevali, ali so do take, največkrat zelo malo pre-mišljene kritike, upravičeni ali ne; za nas je nedvomno le to, da je danes gospodinj-ski poklic eden najtežjih. Prav zato bo razumen mož, ki ve, da je njegova žena tudi le človeško bitje, prizanesljiv in ji bo skušal po svojih močeh čim bolj olajšati delo in razna neodoljiva pota.

Ko bi sestavili listo opravkov, ki jih mora danes dnevno izvršiti gospodinja, da prisrbi za svojo kuhinjo potrebna živila, kurjavo in druge potrebščine, ter bi jo primerjali s podobno listo opravkov iz predvojnih časov, bi nam ne bilo težko ugotoviti, da se je krog gospodinjkega dela zelo razširil. Časa pa pri vsem tem ni na razpolago nič več, kakor ga je bilo prej.

Naš pregovor pravi, da gospodinja pod-pira »tri ogled« domače hiše. To breme je vedno težje in naše matere in žene po-stajajo prave gospodinjke umetnice, da se znajdejo v vseh dnevnih skrbih in zvo-ziijo s svojimi dohodki brez »čehlj« polo-mij. Danes je treba štediti ne samo z vsa-ko lירו, temveč tudi z vsako minuto, z vsakim korakom in pri vsaki uporabi obleke, perila, pohištva in vsega druge-ga, kar nam je neobhodno potrebno za vsakdanje življenje.

Najvažnejši je seveda denar. Tudi v najpremožnejših družinah pride trenutek, ko se ugotovi, da razpoložljiv denar ne zadostuje. V revnih ni to nič posebnega. Prijetno za gospodinjje, da morajo ved-no računati, zapisovati vse »zdatke« in vedno znova iskati možnosti kako bi iz-hajale. Toda s tem se je pač »reba« spri-jazniti, saj je manjše zlo prenašati ra-čunanje pred izdajanjem, kakor pa stitno-si po njem.

Zalostna je figura gospodinjje, ki pre-jme vsak mesec znaten mesečni prispe-vek, pa ga ne zna pravilno porabiti. Pr-vo polovico meseca je gospa. Vabi prija-teljce, kupuje vsemogoče in kadri naj-nejše cigarete. Od 15. do 20. kadri slabe cigarete, ne vabi k sebi nikogar več. Od 20. naprej sploh ne zapuša hiše in kadri drava cigarete od 28. do 30. živi samo na kredit. Ko jo skušajo njeni najbližji spametovati, dokazujejo ji, da bi ji z ure-jenim izdajanjem denarja ne bilo treba delati dolgov in kaditi enkrat najboljšo-potem pa zopet najslabše cigarete, ogo-vori: »Ne morem živeti vedno samo v računanju.« Ni ji mogoče pomagati, ne razume, da si s svojo neurejenostjo ote-žuje življenje. Ne razume, da pomeni pra-vilno razpolaganje s svojim velikim ali majhnim premoženjem zmago nad oso-v-raženo matematiko.

Neka gospodinja si je olajšala re-dno izhajanje tako, da je možovo pla-čo razdelila na 30 bankovcev po eno lירו, 10 po dve liri in dva po 5 lir. V štiri ku-verte je spravila po 7 bankovcev za 1 li-ro. Vsaka kuverta je bila za en teden za-hrano. Peta kuverta z dvema liram je bila za najemnino. Sistem je zelo prepro-st, vendar ji je omogočil, da ni imela nikoli dolgov in da nikomur ni manjkalo ničesar.

Nasprotnih primerov je izredno mnogo in jih opazujemo vsak dan. Najbogatejši ljudje, ki ne znajo računati in urediti svojih izdatkov skladno z dohodki, propa-dejo. Redno gospodarjenje brez računa-nja ni mogoče. Ne veliko ne majhno go-spodarstvo ne moreta brez škode prena-šati nered in pomanjkanje metode. Člo-vek si ne more zadovoljiti vse svoje že-lje, saj je znano, da čim več ima, tem več si želi. Zena, ki ima urejene svoje račune, bo zadovoljnejša od najpremo-žnejše razvajene lutke. Treba si je življe-nje urediti in vedeti, koliko se sme po-trošiti.

Podobno je s problemi, ki se zastav-ljajo gospodinjji pri domačem delu. Pov-sod si je mogoče s premislekom olajšati delo in štediti tudi pri stvareh, ki se do-ma zelo malenkostne. Toda »od zrna do zrna« pogaja, kamen do kamna pala-ča...

Na primer, kako pravilno napravimo posteljo. Zdi se mi, da vidim na obrazu čitateljice ironičen nasme, saj so vse in velikokrat tudi vsi prepričani, da znajo pravilno napraviti posteljo. Saj bo tuil res, toda to ali ono bo pa še vedno mo-goče izboljšati. Važno je, da dvignemo, takoj ko smo vstali, odeje, rjuhe, zvijemo žimnice in odpremo okna. Rjuhe ne sme-mo nikoli vreči malomarno preko nasla-njal stolov ali okenskih polic, temveč jih moramo stresti in izpostaviti zraku in solncu. Često je mogoče videti osebe, ki čistijo čevlje, jih nato postavijo na okna, nato pa denejo na isto mesto blazine in rjuhe. Ali bi postavili čevlje na posteljo? Nedvomno ne. Ko torej zračimo rjuhe, je potrebno, da pogrnemo čez okensko poli-co kos papirja, ki ga vsakokrat spravimo v predal nočne omarice. Preden obrnemo žimnice, očistimo žimnice prahu s pomo-čjo čopiča. Redno čiščenje mrež ohrani njih prvotno znanost in čistost dolgo časa. Rjuhe pogrnemo vedno brez gub, vedno dobro in v isti smeri zavijane. Ni-koli jih ne obračamo. Žimnice moramo tedensko iztepati, vsako leto pa jih skrb-no vsaj enkrat pregledati in popraviti. Blago operemo, zračimo in zrahlijamo ži-mo.

Tako bi bilo mogoče za vsako gospo-dinjino delo najti še to in ono, kar bi bilo mogoče izboljšati, da bi bilo lažje in kar je še važnejše, trpežnejše. Gospodinjje se učijo do konca svojega življenja, iz-nadljive in skrbne pa so zlasti danes, ko jih k temu sili ne samo njihova prirejena in privzgojena lastnost, temveč tudi ne-odoljiva potreba.

Mnogim je največja težava gospodarje-nje s časom. Otroci gredo v šole, mož v pisarno, pa je treba po kruh, mle-ko, na trg, skuhati kosilo in izvršiti še obilo drugih opravkov. Ni redko, da za-pravimo danes s to ali drugo poljo več časa, kakor bi bilo treba. Jezu ne pomaga in moramo se znajti, kakor je pa? Naj-

bolj mogoče. Kljub vsem težavam, naj z obrazom gospodinj ne izgine optimizem, z njim ne bodo ne samo pomagale svoje-mu duševnemu zdravju, temveč olajšale tudi svojim bližnjim različne skrbi. Mno-gokje mora danes tudi mož in sin pri-skočiti na pomoč ter opraviti delo, ki se je meštarskemu možu zdelo že do včeraj poniževalno. To pa so le predsodki, ki jih je mogoče z dobro voljo z lahkoto prema-gati, zlasti če vemo, da pomagamo res delovnemu človeku, ne pa da podpiramo njegovo lenobo.

Iz pokrajine Trieste

— Odlikovanje za umetniške zasluge. Na predlog Ministra za narodno vzgojo je Vel. Kralj in Cesar odlikoval Karla Schmidla s srebrno svetinjo za umetniške zasluge. Schmidl je znan meščanem kot založnik številnih glasbenih edicij, avtor odličnega »Glasbenega slovarja«, ustvari-telj triestinskega Gledališkega muzeja in kot mož, ki je tudi drugače vedno podpi-ral in deloval za napredek umetnosti.

— Triestinsko delavsko društvo oživlje-no. Meščani, posebno pa še delavci so z veseljem pozdravili vest, da je staro Tri-estinsko delavsko društvo obnovilo svoje delovanje na polju obveznega in prostovoljnega bolezenskega zavarovanja. V zve-zi s splošno reorganizacijo je bilo delo-vanje zaslužnega Triestinskega delavskega društva pred tremi meseci ustavljeno, se-daj pa je Korporacijsko ministruvstvo znova dovolilo njegovo delovanje. Sedaj je pri društvu obvezno zavarovanih 1420 članov, prostovoljno pa 250. Društvo je bilo usta-novljeno že l. 1869, ko si je nadelo nalogo, podpirati svoje članstvo s posojili. Bilo je v vsem svojem delovanju eno izmed važnih oporišč triestinske italijanske iredente, tako da ga je avstrijska policija končno razpustila. Kasneje je bilo obnovljeno in je delovalo do današnjih dni z uspehom.

— Zvezni tajnik je obiskal ljudska sta-novanja. Triestinski Zvezni tajnik je v sredo obiskal družine bivačice v ljudskih stanovanjih na hribu sv. Ane. Spremljala ga je Pokrajinska zaupnica ženskih fašis-tov. Zanimajoč se za življenjske prilike družin je obdaroval njihove otroke s sad-jem.

— Tetanusova infekcija kot posledica kuncje praske. 64-letnega Giuseppeja Ma-tiacka, bivačicega na Guardigli Timignano, je opraskal kunc na levi roki. Posle-dica je bila tetanusova infekcija. Sprejeli so ga v bolnišnico, ne da bi se mogli izja-viti, ali bo ozdravel.

— Dve nesreči. 36letna zasebnica Ana Furchesi, stanujoča v ulici Rigutti, je slučajno padla v bližini svoje hiše in si nalo-gila kolk. Sprejeli so jo v bolnico, kjer so zdravniki izjavili, da se bo morala zdra-viti šest tednov. — 31letni čistilec Natale Gaggica je delal v tramvajskem skladišču in se pri tem poškodoval na desnici. Zdrav bo zopet po dveh tednih.

— Inozemske mladinske misije na poti skozi Trieste. V terek se je skozi Trieste vrčalo hrvatsko mladinsko odposlanstvo, ki je konec prejšnjega tedna sodelovalo na sportnih prireditvah v Milanu. Ustavili so se v mestu za nekaj ur. Skupno z njimi je potovalo tudi bolgarsko in rumunsko odposlanstvo. Istočasno se je vrčalo iz Rima še drugo hrvatsko odposlanstvo, ki je štelo okoli 100 oseb. Sodelovalo so na posebnih tečajih v Rimu. V Triesteu so pre-ničile in si ogledale razne mladinske do-move.

— Nesreče. S steklom se je uredal v desnico 12letni Alfred Anelli iz Rojana. V kopalnišču železničarskega dopolnjava je padel 33letni Rudolf Pecchiarri in se poškodoval po raznih delih telesa. — V svo-jem stanovanju je padla 87letna gospo-dinja in zasebnica Antonija Mossanijeva. Morala je na zdravljenje v bolnico.

— Prefekt Ekske, Tamburini je sklical upravni odbor občinskega, podpornega zavoda v Triestu, ki je bil imenovan za štiriletnje 1942-1945. Po izčrpnih razpravi o problemih, ki se nanašajo na potrebe so-cialne akcije v Triestu, je črtal prefekt Tamburini naloge in navodila, ki bo po-njih razvil odbor svoje nadaljnje delova-nje s posebnim ozrom na te potrebe.

— Nenavadna smrt trgovca. V ponedel-jek zvečer je vstopil v gostilno v ulici Slataper 59letni trgovec Just Pison, ki je bil tamkaj na hrani. Nič na njem ni kaza-lo, da bi se ne počutil dobro. Lotil se je z velikim tekom večerje, čitajoč časopis. Nenadoma pa mu je postalo slabo in se-selel se je na stolu, ne da bi del več ka-kršen koli življenski znak. Gostilničar ga je naglo prepejal v bolnico, bilo pa je že prepozno. Trgovec Pison je med potjo umrl.

KORISTEN DODATEK

— Jamčiti vam ne morem, da bo poma-galo. — pravi trgovec možu, ki je prišel kupit sredstvo zoper izpadanje las. — To-da če kupite pet steklenic te trkočine, vam navržem lep glavnik.

OCE NAS

— Kadar vas vidim, gospodična, morem vedno pomisliti: ne vpelji nas v skušnjavo!

— Kadar vas pa vidim jaz, mi pride

Tudi na Rožniku so meščani dobivali drva

Na Rožniku so bili tudi v starih časih lepi gozdovi — Na vrhu Rožnika je bil nekaj grad

Ljubljana, 1. oktobra. Nedavno smo malo opisali Mestni log ter povedali, da je v starih časih dajal Ljubljancem drva in les za utrdbe. Ljubljanci so pa dobivali v tistih časih najbrž drva tudi v drugih bližnjih gozdovih, čeprav o tem ne najdemo posebnih sporočil. Vseeno smemo trditi, da je v starih časih tudi Rožnik dajal Ljubljani stavbni les in drva. Rožniški gozdovi so bili lepi že pred stoletji in najbrž so bili celo precej lepši kakor dandanes. Tedaj so bile posestne razmere seveda drugačne. Malih posestnikov ni bilo. Rožnik je bil tedaj tudi mnogo bolj oddaljen od mesta, odnosno ločen od njega, ker je bil daleč zunaj mestnega obzidja, med tem ko je zdaj vključen v mestne meje. Mestne hiše obdajajo rožniške gozdove že od treh strani, kar seveda tudi kolikor toliko vpliva na gozdno gospodarstvo. Delno so gozdovi sicer zaščiteni, vendar se počasi zmanjšuje njih površina.

Vinogradi na Rožniku?

Po nekaterih sporočilih, ki pa menda niso povsem zanesljiva, so bili nekaj na Rožniku tudi vinogradi. Vendar je verjetno, da so v starih časih gojili na Rožniku, na solčnih pobočjih, ki niso tako pogosto meglena kakor nižine, trto. Znano je, da je bilo vinogradništvo v starih časih bolj razširjeno tudi v naših mrzljivih pokrajinah. Trta pri nas dovolj dobro uspeva v solčnih ljubljanskih zatijih. Tako posamezni ljubljanski vrtinarji pridelajo precej lepega žlahtnega grozdja. Bolje se pa obnesejo le zgodnje vrste, ker septembra pri nas zaradi meglenih dni grozdje počasi dozoreva in rado gnije. Če so bili nekaj na Rožniku vinogradi, smemo domnevati, da ni bilo gozdov povsod tam, kjer so dandanes, odnosno, da je bilo tudi za druge namene več obdelane zemlje.

Graščina na Rožniku

Najstarejše znano poročilo se nam je ohranilo iz 16. stoletja. L. 1507 je bil na v. v. Rožnika opuščen grad. To pomeni, da je moral biti grad ali gradič — posebno velik najbrž ni bil — sezidan že zdavnaj prej. To je razumljivo, saj ni bilo čudno, če bi na Rožniku ne bilo gradu, na hribu, ki prevladuje nad veliko okolico. Ob gradu je bila pristava s sadovnjakom. Bila je v posesti bratov plemičev, Jurija in Volbana Saurana (Zrjav?). L. 1507 sta prodala posestvo ljubljanskemu carinskemu uradniku Praunwartu. Cerkve baje tedaj še ni bilo na Rožniku, nedvomno ne sedanje. Verjetno pa je, da je bila že zdavnaj vsaj kapelica ob gradu ali v njem. — Rožnik je precej prostiran in ne zdi se nam čudno, da je bilo več posestnikov. L. 1534 je Praunwart prodal zemljišče na Rožniku ljubljanskemu meščanu Ant. Kuchlu, a brez prostora, kjer je stala nekaj bolnica za bolnike z neozdravljivimi boleznimi, za — gobavce.

Bolnica na Rožniku

Bolnico ali izolirnico za gobavce na Rožniku omenja več naših zgodovinarjev. Natančnih opisov, kakšna je bila, pa nimamo. V srednjem veku je bila gobavost razširjena tudi v Evropi. V 13. stoletju je imelo baje sleherni mesto izolirnico za gobavce ali »slepoperijce«. Baje je bilo takšnih izolirnic tedaj 19.000. Iz tega bi smeli sklepati, da je bila gobavost zelo razširjena. Dokazano je, da je imela Ljubljana izolirnico za gobavce vsaj že l. 1433. Razumljivo je, da so za izolirnico izbrali prostor, ki je bil dovolj oddaljen od bivališča. Na zahodni strani Ljubljane so se tedaj razprostirale neobljude doline, rožniški in drugi gozdovi. Rožnik je bil vsekakor dobro izbran za izolirnico; tja ni zahajal nihče, ne da bi se mogel okužiti.

Zatočišče pred kugo

Sčasom je gobavost ponehala v naših krajih, a pojavila se je še hujša morilka — kuga. Ljubljana je imela v starih časih tkzv. lazaret, kjer so čakali na ozdravljenje ali na smrt kužni bolniki, pri šentpetrski cerkvi, na kraju poznejše šentpetrske vojašnice. Toda lazaret menda ni povsem ustrezal in vanj so prevažali najbrž le revnejše bolnike. Lazareta se je marsikdo bal. Zato je razumljivo, da so bili določeni še trije drugi kraji za ljubljanske prebivalce, da so se tja zatekli med kugo. Ta zatočišča so bila ločena od obljudenih krajev. Tedaj so bile še neobljudene Spodnje Poljane, zato je bilo eno zatočišče tudi tam. Druga dva sta bila na Golovcu in Rožniku. Posebno mnogo ljudi je bilo med kugo na Rožniku. Baje se je vrstila kočica pri kočici. Ti »lazareti« ali izolirnice so bile pa zasilna, le-sena poslopja. Vendar so bivali meščani včasih zelo dolgo v njih, kajti kuga je mo-

čila večkrat več mesecev ali celo po nekaj let.

Cerkev na Rožniku že v 15. stoletju

Cerkev ni točno ugotovljeno, kdaj je bila sezidana na Rožniku prva cerkev pa je zanesljivo, da je Rožnik imel cerkev že pred l. 1526. Že tedaj je bila posvečena Mariji. L. 1602 so dobili cerkev in gozd ob nji jezuiti od nadvojvode Ferdinanda. Škof je v daritev privolil, a upiral se ji je stolni kapitelj; prišlo je celo do pravde med kapljem in jezuiti. Fravdanje se je vlelo tri leta. Končno je bilo razsodeno, da pripade jezuitom le podložnik, ki je bival na Rožniku, na čigar zemljišču je stala cerkev, ki je pa ostala podružnica šentpetrske župnije. Župnija je imela ob vnožju Rožnika podložnika, ki je bil cerkovnik. — Cerkev ni bila nikdar bogata, kar je važno za zgodovino Rožnika. Dolgo ni niti nihče vedel, pod katero župnijo spada.

Cerkev nekajkrat zgrta

Rožniška cerkev ni bila vedno odprta in čisti bi se za njo ne zavzelo bližnje prebivalstvo, bi jo najbrž že zdavnaj podrli. Prvič so jo menda zaprli l. 1785, ker ni nič danesala ter ni bilo denarja za vzdrževanje. Njeno edino premoženje, gozdič, je bilo izročeno šentpetrski župniji, cerkev sama je pa ostala brez pravega lastnika. Ko je izgubila gozd, se ni nihče več za njo zanimal. Toda, menda na pritisk prebivalcev, l. 1786 so jo vendar zopet odprli. Cerkevni gozd najbrž ni bil tako majhen, kar sodimo po tem, da je bil l. 1808 razdeljen na 8 delov in razprodan, razen tega si je pa šentpetrska župnija še pridržala za svoje potrebe del gozda, ker ni imela nobenega drugega gozda, meril je 29 orolov. Med francosko vojno je Rožnik precej trpel. Francozi so oblegali Ljubljano in na Rožniku so imeli eno najmočnejših postojank. Zgodovinski viri pričajo, da je bil Rožnik v francoskih časih zelo opustošen in da so nekateri gozdovi zopet porasli le v dolgih desetletjih. Vso francosko dobo je bila rožniška cerkev zaprta.

Poskusi s steklenim denarjem

Delajo jih v Ameriki, ker jim primanjkuje kovin

V bogati Ameriki je vedno manj kovin. Švedski listi so priobčili vest, da je ameriški finančni minister Morgenthau sporočil, da delajo zdaj poskuse, kako bi nadomestili kovance z denarjem iz plastičnega stekla. Če bi se obnesel steklen denar, bi prinarili mnogo srebra, ki bi ga lahko porabili v druge svrhe. Srebro bi zopet nadomestilo baker, cin itd.

Če bodo torej Američani nosili po žepih namesto srebra ali kake druge kovine steklo, se bo pridružil dolgi vrsti kovanega denarja nov člen. Na misel izdelovati denar iz stekla, doslej še nihče ni prišel. Morgenthau je torej na tem polju pionir. Če ne računamo primitivnih narodov in plemen, ki jim služijo za plačilno sredstvo školjke, kamenčki, lupine ptičjih jajc, ribje luske, biseri, ptičja peresa itd. se pričena prava zgodovina kovanega denarja povsod takoj s kovanci. Najstarejši grški kovanci so bili iz bronu. Pozneje so rabili za kovan denar srebro ali takozvani elektron, spojino srebra in zlata.

Raba kovanecv iz čistega zlata je bila v vseh časih redka, kajti zlato kot plemenita kovina ni na razpolago v velikih količinah. Poleg tega ima pa nizko specifično trdoto. Rimljani so kovali denar okrog leta 300 pred Kristusom iz železa in jekla. Prastara kovina, iz katere so kovali denar, je tudi baker. V srednjem veku so preizkušali razne spojine in v onih časih je bilo zelo razširjeno ponarejanje denarja po najrazličnejših metodah. Posebno prikladna kovina za kovanje denarja je bil že takrat nikelj, ki ga je pa odkril v Evropi šele leta 1751 A. F. Cronstedt. Od tega leta dalje je bil nikljiast denar iz čistega niklja ali pa iz spojine z bakrom in srebrom zelo priljubljen.

Razmere v pogledu kovanega denarja so se v Evropi temeljito izpremenile po prvi svetovni vojni. V večini evropskih držav so morali štediti s plemenitimi kovinami. Francija je najprej kovala denar iz spojine bakra in aluminija. Nemčija je imela železne kovance že med vojno. Med inflacijo je pa imela kovance iz čistega aluminija.

Na Danskem so uporabljali spojino aluminija, bakra in cinka. Za kovanje denarja so v splošnem uporabljali takozvane lahke in trde bele kovine. Ponekod so uporabljali tudi med, ki je bila pa znana na Bliznjem in Daljnem vzhodu kot kovina za kovanje denarja že pred tisočletji. Leta 1923. so začeli v nemški državni tvornici porcelana Meissen izdelovati denar iz porcelana. Ta denar pa ni prišel v promet. Steklen denar je kot rečeno novost, ki bi imela to veliko prednost, da bi bil denar vedno čist, saj bi ga zelo lahko sproti brisali.

Slovaški državni proračun

Slovaški tisk piše obširno o poročilu finančnega ministra dr. Bruzinskega o finančnem položaju Slovaške. Listi naglašajo, da je govoril minister poudaril o dohodkih in izdatkih. Finančno ministrstvo je storilo vse, kar je v njegovih močeh, da se ohrani in državnemu proračunu ravnotežje. Osnutek proračuna za tekoče finančno leto izkazuje 2.1 milijarde kron dohodkov in 2.52 milijard kron izdatkov. Primanjkljaj bi znašal 434.6 milijonov. Temu je treba pristeti še investicijski proračun v znesku 840.7 milijonov. Oboje se bo krilo s posojili. Minister je omenil, da odpade na osebne izdatke 41.38% vseh izdatkov. Redni stvarni izdatki znašajo 47.44%, izredni pa 11.19. Gospodarski razvoj kaže, da so državna podjetja aktivna.

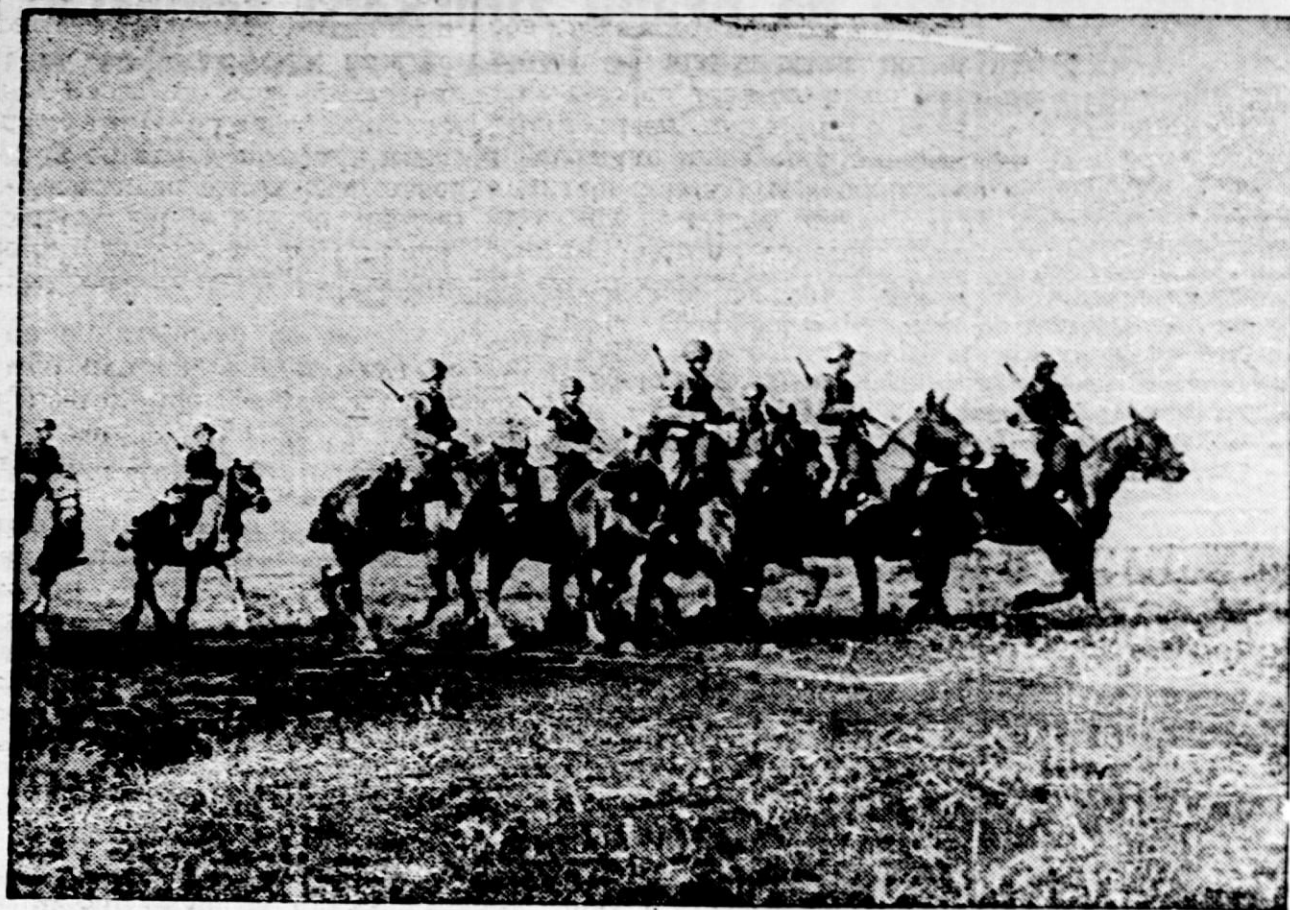
Primanjkljaj v tekočem finančnem letu se bo kril s prihranki ter večjimi dohodki po zvišanju davkov in pristojbin. Slovaška ima večje izdatke radi vojne. Minister je izjavil, da je prevladovalo do vojne mnenje, da je mogoče kriti stroške za njo samo s krediti. Tak krediti so prej vedno bremenili cela pokolenja. V sedanjih vojni je pa zlasti Nemčija pokazala, da je mogoče kriti izdatke za vojno z rednimi državnimi dohodki. Tega mnenja je tudi Slovaška in zato se ravna v svoji finančni politiki po nemškem vzgledu.

Čigava je cerkev?

Ko so Francozi odšli, je bila cerkev zelo zanemarjena. Prebivalci v okolških občinah so pa želeli, da bi jo zopet odprli. Zavezali so se, da bodo poskrbeli, kar cerkev potrebuje, ter zaprosili oblasti, naj jo odpro. Prošnjo je bilo ugodeno l. 1814 in oskrba cerkve je bila izročena dvema ključarjem z Glinc. Tedaj ni bilo jasno, pod katero župnijo spada cerkev. Po odhodu Francozov ni bila izročena franciškanski župniji, vendar so si jo franciškani lastili, ker je spadala pod glinško občino, ki je bila na ozemlju franciškanske župnije. Formalno je rožniško cerkev prevzela franciškanska župnija šele l. 1836, in sicer na prošnjo franciškanske župnika Felicijana Ranta. Če bi šentpetrski župnik ugovarjal prevzemu, bi najbrž Rožnik tedaj ne bil vključen v franciškansko župnijo. Toda šentpetrski župnik je še celo izjavil, da ni bilo več jasno, čigava je cerkev ter da jo njegova župnija brez ugovora prepušča franciškanski. Šele poslej je bilo jasno, čigava je rožniška cerkev.

Kaj vse je raslo v rožniških gozdovih

V rožniških gozdovih rasto dandanes listavci in iglavci. Le nekaj manjših gozdov je, kjer rasto same smreke. Med listavci je mnogo kostanjev, ki marsikje prevladujejo, čeprav jih je bilo v novejšem času mnogo posekanih zaradi industrijskega pridobivanja tanina. Res lepih bukev je malo. Starejših hrastov ni. Precej je borovcev, ki jih pa najbolj izsekavajo. Smrek je mnogo med listavci in bori, a tudi malo starejših. V nižjih legah je bilo precej jelš, ki so jih letos mnogo posekali. Breze so bolj redke, še bolj jelke in macesen. V cerkvenem gozdu, ki je bil l. 1808 parceliran in razprodan in ki je meril 29 orolov, so rasle v začetku prejšnjega stoletja smreke, bilo je pa tudi mnogo borovcev, nekaj hrastja, kostanjev, jelš in brez. Iz tega bi lahko sklepali, da so bili rožniški gozdovi tudi po vrstah dreve, ki so rasle v njem, podobni dandanašnjim.

Gibanje konjeniških oddelkov italijanske vojske v kolenu Dona na vzhodnem bojišču

Iz filmskega sveta

Veliki film prof. Karla Rittarsa »GPU«. Pri premieri je igrala godba nemške delovne službe pod vodstvom Hermana Niela. — Na carinarnici v Istanbulu so našli slučajno film o Kemal paši, izdelan pred petimi leti. Film se je bil izgubil. V njem je prikazano zasebno življenje velikega turškega reformatorja. Istanbulska občina je naročila kopijo filma, ki ga bodo prikazovali po vseh večjih krajih Turčije. — 2. in 3. novembra bo v Budimpešti občni zbor mednarodne filmske zbornice. Prijavilo se je že 21. narodov, ki pošljejo na zbor svoje zastopnike. Na dnevnem redu je med drugim vprašanje naročila nekemu madžarskemu filmskemu podjetju, ki naj bi izdelalo velik film o novi Evropi.

Kirurgija med vojno

Ufa je prikazovala te dni v Budimpešti Sloveči kirurg dr. Sauerbruch se mudi že delj časa v Ankari. Na povabilo turškega ministrstva za narodno zdravje je predaval prejšnji teden v veliki predavalnici državne vzorne bolnice o kirurgiji med vojno. Poslušalcem ga je predstavil državni tajnik v turškem ministrstvu za narodno zdravje dr. Asim Arar. Med poslušalci je bilo tudi mnogo vojaških zdravnikov.

Prof. Sauerbruch je posebno obširno obravnaval delovanje vojaških zdravnikov, obvezovanje ran na samem bojišču in na glavnem prevoznišču ter problem naglega prevoza ranjencev v zaledje. Predavanje je trajalo polduro uro, in prevajalec ga je sproti prevajal v turščino. Po predavanju je bil prirejen gostuj na čast v bolnici banket.

Nemške mlekarske zadrage na Madžarskem

22 nemških mlekarskih zadrug na Madžarskem je dobilo od ministra za prehrano dovoljenje predelovati mleko na svojo roko. To pomeni nov korak na poti k osamosvojitvi gospodarskega življenja nemške narodne manjšine na Madžarskem. Njeno

vodstvo je vzelo ta odlok ministrstva z dovoljstvom na znanje. Člani nemških mlekarskih zadrug so sklenili zahvaliti se za naklonenost madžarskih oblasti s tem, da bodo s podvojenimi močmi delali na povzdigu mlekarstva, in da bodo lahko čim več prispevali k prehrani prebivalstva svoje domovine.

Japonski slikar razstavlja v Berlinu

V svojem lepem poslopju, ki je to pot prvič sprejelo pod svojo streho večje število gostov je nemško-japonsko društvo v Berlinu povabilo svoje člane in prijatelje k otvoritvi razstave del japonskega slikarja Rihaka Harada. Japonski umetnik, ki biva že 15 let v Parizu, pripada novi japonski klasični šoli. V zadnjih desetletjih dobiva evropski duh na umetnost daljnega vzhoda tudi večji vpliv. To se izraža zlasti v opazovanju anatomije in perspektive. Tako postaja tudi japonska umetnost vedno realnejša in tesneje povezana z naravo.

Med japonskimi umetniki, ki se jim močno pozna evropski vpliv, zavzema eno prvih mest Rihaki Harada. V svojih delih prikazuje večino arhitekture in pokrajinske motive. O njem bi lahko rekli, da se je odločil za evropski način prikazovanja. Njegova dela izvirajo iz Francije, Flandrije, Italije in Alžaske. In vendar so motivi iz Notre Dame in Pont St. Michel v Parizu, iz Antwerpna, iz Cote d'Azur in iz Bretagne v svojem slogu »japonski«. Vse je slikano na svilo, nebo nima nobene atmosfere. Rastline so stilizirane in gole arhitekture kažejo na mentaliteto, tujo evropskemu duhu in očesu. Tem zanimivejša je pa ta razstava tako za umetnika kakor za laika, ker jasno kaže kako veliko je bogastvo možnosti tam, kjer zastavi svoj čopič resničen umetnik.

Budimpešta podpira upodabljajoče umetnike

Budimpeštanski župan vneto podpira upodabljajoče umetnike in pisatelje. Da bi se zboljšal njihov gnetni položaj, ki je zaradi vojne časa precej težaven, je določil župan iz občinskih sredstev 50.000 pengő za nakup umetnin. 15.000 pengő bo pa prispevala občina za pospeševanje domače literature, a za nakup strokovnih knjig je določil župan 3.000 pengő.

ČUDEN VZROK

— Kaj, ti piješ? — se začudi Jaka svojemu prijatelju, o katerem ve, da je abstinent, zdaj ga pa vidi v gostilni. Saj si vendar član abstinentne lige.

— Bil sem, pa nisem več, kar ne morem plačevati članarine.

IZJEMOMA ISKRENA

— Danes si izpolnila devetindvajseto leto, — pravi Mira svoj prijatelju, — Ali ni nekaj izrednega praznovati rojstni dan na meji... tridesetega leta starosti?

— To ni nič posebnega, saj sem takih praznikov že vajena.

VSE BO V REDU

— Ali bo premogel tvoj mož toliko energije, da bo nehal piti?

— Ne vem, vem pa, da je bom zmogla jaz, če je ne bo on.

D. Du Maurier:

Prva žena

R o m a n

Pred prijatelji, sorodniki in celo pred služničadjo, pred vdanimi in dobovernimi dušami, kakršna je stari Frith. In vsi, kar jih je bilo tu, so verovali vanjo, vsi so jo občudovali; nikoli niso vedeli, da se jim za hrbtom smeje, da se norčuje iz njih in jih zaničuje... Spominjam se raznih dni, ko smo imeli sprejem ali vrtno veselico ali kaj drugega in je bila hiša polna ljudi, kako je z angel-skim smehljajem na licu hodila ob mojem komolcu okrog in razdeljevala otrokom v narodni noši darila; drugi dan pa je že ob zori sedela v avtomobilu in kakor blazna drevila proti Londonu, da se skrrije v svoje stanovanje na bregu Temze kot zver v svoj brol in se šele ob koncu tedna, po petih dneh sramotnega razuzdanstva, vrne semkaj. Oh, kar se mene tiče, sem ostal pogodbi zvest! Nisem je zatajil. S svojim okusom — vrag naj vzame njen okus — je napravila iz Manderleya čudo, ki je še danes ta dan. Vrtovi, nasadi grmovja, da, celo azaleje — misliš, da je vse to že bilo, ko je moj oče živel? Moj Bog, to ti je bil divji kraj, prekrasen, da, a divji in samotni, lep s svojo posebno lepoto, takšen pač, da je glasno terjalo stalne skrbi in izboljšav in denarja, ki očetu ni hodilo na misel, da bi ga vtikal vanj — in kasneje niti mene ne, da ni bilo zastran Rebeke. Polovice pohištva, ki ga zdaj vidiš

po sobah, izprva ni bilo. Dvorana, kakršna je danes, in jutrnja soba — vse to je Rebeke. Stoli, ki Frith s tolikim ponosom opozarja tuje nanje — tudi ti so Rebeke. Oh, nekaj kosov je res da bilo pri hiši, v zaklenjenih skladiščih; moj oče ni nič razumel ne o pohištvu ne o slikarstvu; a veliko večino pohištva in slik je nakupila Rebeke. Lepota Manderleya, kakor ga vidiš danes, tega Manderleya, ki vsi govorijo o njem in ki ga vidiš na fotografijah in celo na slikah, je vse njeno, Rebekeino delo.

Stiskala sem ga k sebi; nisem se upala odpreti ust, hotela sem, da bi govoril kar naprej, dokler se njegova grenkoba ne raztopi in ne izgubi in ne odnese s seboj vsega sovraštva in studa in blata, ki ga je v teh izgubljenih letih zapiral vase.

»In tako sva živela mesec za mesecem, leto za letom. Iz ljubezni do Manderleya sem prenašala vse. Življenja, ki ga je Rebeke živela v Londonu, mi ni bilo mar, ker ni zadevalo Manderleya. In tista prva leta je bila še previdna; nikoli ni bilo slišati niti besede, niti glasu ne na njen rovaš. Potem pa je še sčasoma postala malomarna. Več, kako je, če se človek vdaja pijaci? Najprej gre počasi, po malem, ne več ko po ena resnejša pijanost na štiri ali pet mesecev. Nato se začne presledki med pijanostmi krčiti. In kmalu si pijan na mesec, po enkrat na vsakihi štirinajst dni in nazadnje vsak teden... Nič te več ne udrži, vsaka previdnost splava po vodi. Tako se je zgodilo tudi z Rebeke. Zdaj je jela vabiti svoje osebne prijatelje samkaj; čeprav samo po enega ali dva na en mah, hkratu z najinimi običajnimi znanci, tako da nisem nikoli dobro vedel in

se ne bi bil nikoli upal priseči... Od časa do časa je prirejala malice v hišici. Nekoč, ko sem se nepričakovano vrnil s lova na Škotskem, sem našel pri nji pol ducata moških in žensk, samih ljudi, ki jih v svojem življenju še nisem bil videl. Posvaril sem jo, toda ona je skomignila z rameni. »A, vraga! Kaj je to tebi mar?« mi je rekla. Odgovoril se ji, da se s svojimi prijatelji lahko shaja v Londonu, a v Manderleyu sem jaz gospodar. In njena dolžnost je, da spoštuje pogodbo. Namesto odgovora se je nasmehnila. In potem se je lotila Franka, ubogega Franka, ki je tako vdan in boječ. Nekega dne je prišel k meni in mi naznanil, da je sklenil zapustiti Manderley in si poiskati drugo službo. Dve uri sva se prerokala tu v knjižnici, preden sem zapodela. Frank ni mogel več strpeti in mi je povedal vse: Rebeke mu ne da miru; zmerom je spodaj v njegovi hiši in ga skuša zvesti k sebi v dolinaro. Nesrečni Frank, ki ni bil nikoli ničesar videl, ampak naju je imel za srečno, normalno dvojico, kakršno sva se delala!

»Ko sem Rebeke prijel zastran tega, je vzrojila in jih nabrenkala, da je bilo groza, z najboljši umazanimi izrazi svojega besedišča. Bil je gnusen, ogaben nastop. Nato je odšla v London in ostala tam mesec dni. Ko se je vrnila, je bila od kraja mirna, in mislil sem že, da se je opametovala. Ob koncu tedna, ko sta prišla Bea in Giles v goste, po sem opazil, kar se mi je sicer že prej večkrat dozdevalo, namreč, da Bea Rebeke ni simpatična. Bea s svojim naglim, ravnim značajem jo je bila očitno izpregledala, mo-

rala si je misliti, da je v najinem zakonu nekaj narobe. To sta bila dva burna dneva, med tem ko sva midva s sestro lenarila na trati. In ko sta se vrnila, bi bil po Gilesovem veselem, malce hrupnem vedenju in nekem čudnem plamenku v Rebekeinih očeh prisegel, da je tudi z njim poskusila, kakor s Frankom. Videl sem, da Bea pri večerji ni spustila moza iz oči, ta pa se je smejal glasneje kot po navadi in govoril kar nekam preveč. Rebeke je ta čas sedela na koncu mize kakor angel iz nebes...«

Koški igre za vajo v potrpežljivosti so stopali na svoja mesta. Čudne oblike, ki sem jih prej skušala spojit s svojimi negotovimi prsti, a se mi niso in niso ujemale. Frankovo zagonetno vedenje vsakokrat, kadar sem imenovala Rebeke. Beatrika in njeno odbijajoče, skoraj nezaupno vedenje. Molk, ki sem ga zmerom zamenjavala s pomilovanjem in sočutjem, je v resnici pomenil zadrego in sram. Zdaj se mi je zdelo skoraj neverjetno, da nisem nikoli uganila, kako in kaj. Koliko ljudi na svetu trpi brez konca in kraja, ker se jim ne posreči razgrtati mrežo udržanosti in plahosti, ki so si jo stkali s svojimi lastnimi rokami; v slepoti in nesmemi si sami gradijo zidove, da bi skrili resnico. Prav tako sem bila delala jaz. V mislih sem si ustvarjala izmaličene slike in se mučila s tem, da sem jih gledala. Nikoli nisem imela toliko poguma, da bi bila zahtevala resnico. Maksim bi mi bil že pred štirimi, petimi meseci povedal te stvari, ko bi bila storila le korak čez mejo svoje plahosti.